

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ
И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

**ИНФОРМАТИВНИ
БИЛТЕН**

**БРОЈ 12
2017.**

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:
<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

Из наше базе која садржи преко 112.000 прописа, за свега неколико минута може се добити како важећи тако и неважећи пропис, у штампаној верзији или електронском поштом, као што се може добити и телефонским путем свака информација о статусу траженог прописа.

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-knjige.html>

Дигитална библиотека налази се на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

1. Немањина бр. 22-26,
телефон: 3616-296, 363-1620, 363-1104, 3613-734/лок. 1620 и 1104
или електронски: **biblioteka@uzzpro.gov.rs**

Главни и одговорни уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења
(**smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs**)

Технички уредник: Јелена Васиљевић, оператер за системе базе података

Сарадници: Гордана Јуришић, документалиста
Смиљана Павков, документалиста
Гордан Горунуовић, оператер за системе базе података
Гордана Михајловић, оператер припреме података
Радмила Тубин-Михајловић, оператер припреме података
Дејан Станојловић, оператер за системе базе података

Лектор: Смиља Богдановић

Коректор: Јелена Васиљевић

Компјутерска обрада: Радинка Мићовић, програмер софтверских решења и
Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

ШТАМПА: УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

Београд, Немањина 22-26

САДРЖАЈ

- 1.** Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда
- 2.** Списак претплата на дневне листове, службена гласила и часописе
- 3.** Преглед старих публикација
- 4.** Преглед нових књига
- 5.** Листа најчитанијих књига

1

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ
ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Унији Комора, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Најробију, Ивана Живковића, Службени гласник Републике Србије бр. 110/2017

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Унији Комора, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Најробију, Драгана Жупањевца, Службени гласник Републике Србије бр. 110/2017

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Краљевини Шпанији, Данка Прокића, Службени гласник Републике Србије бр. 110/2017

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Краљевини Данској, Јасмине Митровић Марић, Службени гласник Републике Србије бр. 110/2017

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Бурунди, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Најробију, Ивана Живковића, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Бурунди, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Најробију, Драгана Жупањевца, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Држави Еритреји, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Најробију, Ивана Живковића, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Држави Еритреји, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Најробију, Драгана Жупањевца, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Сан Марино, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Риму, Ане Хрустановић, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Сан Марино, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Риму, Горана Алексића, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о измени Закона о уређењу судова, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Аутентично тумачење одредбе члана 48. Закона о извршењу и обезбеђењу (Службени гласник РС, број 106/2015), Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Уредба о измени и допуни Уредбе о стањима у служби професионалних војних лица и о унапређивању официра и подофицира, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Одлука о укидању виза за улазак у Републику Србију за држављане Републике Гвинеје Бисао, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Одлука о измени Одлуке о образовању Тела за координацију послова информационе безбедности, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Одлука Уставног суда којом се утврђује да одредба члана 11. став 3. Правилника о личној карти (Службени гласник РС, број 11/2007), није у сагласности са Уставом и законом, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Одлука о оснивању Координационог тела за граничне прелазе у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Одлука о именовану саветника председника Републике, др Верице Лазић, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Одлука о укидању виза за улазак у Републику Србију за држављане Републике Суринам, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Одлука о образовању Координационог тела за усклађивање посебих закона са Законом о општем управном поступку, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Правилник о одређивању броја судијских приправника, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Правилник о одређивању броја тужилачких приправника, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Решење о разрешењу вршиоца дужности помоћника директора Управе за заједничке послове републичких органа, Александра Ребића, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Решење о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Управе за заједничке послове републичких органа, Александра Ребића, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Решење о разрешењу вршиоца дужности помоћника директора Управе за заједничке послове републичких органа, Бранислава Божића, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Решење о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Управе за заједничке послове републичких органа, Бранислава Божића, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Решење о разрешењу вршиоца дужности заменика директора Управе за заједничке послове републичких органа, Милице Лукешевић, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Решење о постављењу вршиоца дужности заменика директора Управе за заједничке послове републичких органа, Милице Лукешевић, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Решење о измени Решења о утврђивању листе означених лица, Службени гласник Републике Србије бр. 115/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Меморандум о сарадњи између Министарства државне управе и локалне самоуправе Републике Србије и Министарства правде Грузије у области реформе јавне управе, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 12/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Одлука о образовању Радне групе за израду нацрта покрајинског антикорупцијског плана, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 52/2017

Одлука о образовању Одбора за обележавање стогодишњице присаједињења Војводине Краљевини Србији 1918–2018. године, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 54/2017

Одлука о изменама и допунама Пословника о раду Скупштине Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 57/2017

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Закон о допуни Закона о буџету Републике Србије за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о буџетском систему, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о буџету Републике Србије за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о порезу на додату вредност, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о републичким административним таксама, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о јавној својини, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о регулисању јавног дуга Републике Србије по основу неисплаћене девизне штедње грађана положене код банака чије је седиште на територији Републике Србије и њиховим филијалама на територијама бивших република СФРЈ, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о стечају, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о платама службеника и намештеника у органима аутономне покрајине и јединицама локалне самоуправе, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о систему плата запослених у јавном сектору, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Усклађени динарски износи пореза на употребу, држање и ношење добара, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Уредба о саставу и начину рада Националног ваздухопловног комитета, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Уредба о изменама и допунама Уредбе о изгледу контролне акцизне маркице, врсти података на маркици и начину и поступку одобравања и издавања маркица, вођења евиденција о одобреним и издатим маркицама и обележавања цигарета и алкохолних пића, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 109/2017

Уредба о утврђивању лучког подручја луке у Сремској Митровици, Службени гласник Републике Србије бр. 110/2017

Уредба о изменама Уредбе о утврђивању Програма управљања водама у 2017. години, Службени гласник Републике Србије бр. 110/2017

Уредба о утврђивању лучког подручја луке у Панчеву, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Уредба о допуни Уредбе о планирању и врсти роба и услуга за које се спроводе централизоване јавне набавке, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Уредба о минималним захтевима енергетске ефикасности које морају да испуњавају нова и ревитализована постројења, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2017. години, Службени гласник Републике Србије бр. 115/2017

Уредба о измени и допунама Уредбе о локацијским условима, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Уредба о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења туристичког промета домаћих туриста на територији Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Уредба о висини накнаде за коришћење неметаличних сировина за добијање грађевинског материјала за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Уредба о изменама и допунама Уредбе о количини расхода (кало, растур, квар и лом) на који се не плаћа акциза, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Уредба о измени Уредбе о мониторингу квалитета деривата нафте и биогорива, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Уредба о покретној опреми под притиском, Службени гласник Републике Србије бр. 120/2017

Уредба о извозу и увозу робе која би се могла користити за извршење смртне казне, мучење или друго окрутно, нељудско или понижавајуће поступање или кажњавање, Службени гласник Републике Србије бр. 120/2017

Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 120/2017

Одлука о изради измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора железничке пруге Београд – Суботица – државна граница (Келебија), Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Одлука о изменама и допунама Одлуке о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за Народну банку Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Одлука о садржају и форми образаца финансијских извештаја за Народну банку Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Одлука о утврђивању Програма монетарне политике Народне банке Србије у 2018. години, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Одлука о поступању с новцем за који постоји сумња да је фалсификован, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Одлука о изменама Одлуке о инвестирању средстава осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Одлука о изменама Методологије за одређивање цене приступа систему за транспорт нафте нафтоводима и деривата нафте продуктоводима, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Одлука о изменама Методологије за одређивање цене приступа систему за транспорт природног гаса, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Одлука о образовању Радне групе за припрему и организовање наградне игре у роби и услугама под називом „Узми рачун и победи 2018“ , Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Одлука о изменама Одлуке о распореду и коришћењу средстава за суфинансирање јединица локалне самоуправе за израду пројектно-техничке документације у 2017. години, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Одлука о ценама закупа резерве снаге за системске услуге секундарне и терцијарне регулације и цене помоћних услуга за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Одлука о измени и допунама Одлуке о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Одлука о изменама и допуни Одлуке о мерама за очување и јачање стабилности финансијског система, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Одлука о изменама Одлуке о достављању података банака о стању динарских штедних улога становништва, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Одлука о измени Одлуке о достављању Народној банци Србије података банака ради праћења девизне штедње положене код банака, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Одлука о условима и начину за смањење царинских дажбина на одређену робу, односно за изузимање одређене робе од плаћања царинских дажбина у 2018. години, Службени гласник Републике Србије бр. 115/2017

Одлука о изменама и допуни Одлуке о условима за смањење царинских дажбина на одређену робу, Службени гласник Републике Србије бр. 115/2017

Одлука о измени Одлуке о образовању Фонда за младе таленте Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 115/2017

Одлука о утврђивању Енергетског биланса Републике Србије за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Одлука о измени Одлуке о одређивању пољопривредних и прехранбених производа за које се плаћа посебна дажбина при увозу и утврђивању износа посебне дажбине, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Одлука о изменама и допунама Одлуке о управљању ризицима банке, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Одлука о допуни Одлуке о образовању Међуресорне радне групе за спровођење Агенде Уједињених нација о одрживом развоју до 2030. године, Службени гласник Републике Србије бр. 120/2017

Одлука о допуни Одлуке о образовању Савета за иновационо предузетништво и информационе технологије, Службени гласник Републике Србије бр. 120/2017

Правилник о утврђивању Плана издавања пригодних поштанских марака и вредносница и мотива редовних издања поштанских марака и вредносница, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Правилник о допунама Правилника о одређивању царинских органа за царињење одређених врста робе или спровођење одређених поступака, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Правилник о садржини и начину вођења евиденције лица одговорних за превоз и регистра лиценци за превоз терета и извода лиценце за превоз терета и о начину вођења евиденције о извршеним прекршајима и предузетим административним мерама, Службени гласник Републике Србије бр. 110/2017

Правилник о подстицају за очување животињских генетичких ресурса у банци гена, Службени гласник Републике Србије бр. 110/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о систему извршења буџета Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 110/2017

Правилник о малим количинама примарних производа које служе за снабдевање потрошача, подручју за обављање тих делатности као и одступања која се односе на мале субјекте у пословању храном животињског порекла, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Правилник о изменама и допуни Правилника о условима и поступку давања у закуп и на коришћење пољопривредног земљишта у државној својини, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и начину јавног објављивања финансијских извештаја и вођењу Регистра финансијских извештаја, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Правилник о регистру лиценци за превоз путника у друмском саобраћају, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о условима које мора да испуњава привредно друштво, односно огранак привредног друштва или средња стручна школа који врше оспособљавање кандидата за возаче, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Правилник о измени Правилника о садржају, начину вођења и роковима чувања евиденција из области оспособљавања кандидата за возаче, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Правилник о изменама Правилника о организовању, спровођењу и начину полагања возачког испита, вођењу и роковима чувања евиденција о возачком испиту и условима које мора да испуни возило на којем се обавља возачки испит, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Правилник о техничким нормативима за безбедност од пожара и експлозија постројења и објеката за запаљиве и гориве течности и о ускладиштавању и претакању запаљивих и горивих течности, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о стандардном класификационом оквиру и контном плану за буџетски систем, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Правилник о Суду части при Привредној комори Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Правилник о утврђивању Листе српских стандарда из области опште безбедности производа, Службени гласник Републике Србије бр. 115/2017

Правилник о измени Правилника о међународној потврди (сертификату) о улову и листи производа рибарства за које нису потребне међународне потврде (сертификати) о улову, Службени гласник Републике Србије бр. 115/2017

Правилник о измени Правилника о мерилима брзине возила у саобраћају, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Правилник о измени Правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Правилник о измени Правилника о облику и садржини извештаја о пословању слободне зоне, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Правилник о измени Правилника о Регистру хемикалија, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Правилник о допуни Правилника о облику, садржини начину подношења и попуњавања декларација и других образаца у царинском поступку, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Правилник о Списку корисника јавних средстава, Службени гласник Републике Србије бр. 118/2017

Правилник о облику и начину вршења унутрашње контроле у туристичкој инспекцији, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Правилник о критеријумима за идентификацију предела и начин процене њихових значајних и карактеристичних обележја, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Правилник о изменама Правилника о облику, садржини и начину вођења евиденције о ПДВ и о облику и садржини прегледа обрачуна ПДВ, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Правилник о измени Правилника о захтевима за безбедност пловила за рекреацију и пловила на водомлазни погон, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о поступку спровођења обједињене процедуре електронским путем, Службени гласник Републике Србије бр. 120/2017

Исправка Правилника о измени Правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла, Службени гласник Републике Србије бр. 120/2017

Упутство о изменама Упутства о достављању података банака ради праћења одређених монетарних кретања, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Упутство о изменама Упутства за спровођење Одлуке о обавезној резерви банака код Народне банке Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Закључак Владе Републике Србије којим се усваја План развоја царинске службе Републике Србије за период 2017–2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Закључак Владе Републике Србије којим се усваја Акциони план за спровођење Плана развоја царинске службе Републике Србије за период 2017–2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 116/2017

Закључак Владе Републике Србије којим се усваја Национални програм за пољопривреду за период 2018–2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 120/2017

Закључак Владе Републике Србије којим се усваја Акциони план за спровођење Стратегије развоја јавних набавки у Републици Србији за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 120/2017

Фискална стратегија за 2018. годину са пројекцијама за 2019. и 2020. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Тарифа за остваривање права на накнаду за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма у угоститељским објектима и објектима за приређивање игара на срећу (ресторани, кафеи, кафићи, интернет кафеи, баште, киосци брзе хране који поседују простор за смештај гостију, кладионице, коцкарнице, сплавови, дискотеке, клубови и други слични објекти), Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Закон о потврђивању Споразума о зајму (Зајам за развојне политике у области управљања ризицима од елементарних непогода са опцијом одложеног повлачења

средстава) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 12/2017

Закон о потврђивању Споразума о зајму (Програм унапређења ефикасности и одрживости инфраструктуре) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 12/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Канцеларије Уједињених нација за пројектне услуге у вези са отварањем Канцеларије Уједињених нација за пројектне услуге у Београду, у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 12/2017

Меморандум о сарадњи између Министарства трговине, туризма и телекомуникација Републике Србије и Министарства саобраћаја, информационих технологија и комуникација Републике Бугарске о смањењу међународних тарифа за ролинг електронских комуникационих услуга, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 12/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска уредба о повраћају неутрошених буџетских средстава осталих корисника јавних средстава који припадају консолидованом рачуну трезора Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 58/2017

Покрајинска скупштинска одлука о буџету Аутономне Покрајине Војводине за 2018. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 57/2017

Покрајинска скупштинска одлука о Годишњем програму коришћења средстава из Буџетског фонда за развој ловства АП Војводине за 2018. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 57/2017

Покрајинска скупштинска одлука о Годишњем програму коришћења средстава из Буџетског фонда за шуме АП Војводине за 2018. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 57/2017

Покрајинска скупштинска одлука о Годишњем програму коришћења средстава из Буџетског фонда за воде АП Војводине за 2018. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 57/2017

Покрајинска скупштинска одлука о Програму заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта на територији Аутономне Покрајине Војводине у 2018. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 57/2017

Покрајинска скупштинска одлука о Програму мера подршке за спровођење пољопривредне политике за развој села на територији Аутономне Покрајине Војводине у 2018. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 57/2017

Одлука о поступку избора, критеријумима за избор и реализацију пројеката које финансира Управа за капитална улагања Аутономне Покрајине Војводине у 2018. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 58/2017

Правилник о поступку доделе бесповратних средстава локалним самоуправама у Аутономној Покрајини Војводини за суфинансирање развоја саобраћаја и путне инфраструктуре – стајалишта, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 52/2017

Правилник о додели бесповратних средстава за финансирање и суфинансирање пројеката невладиних организација у области изградње на подручју Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 52/2017

Правилник о допунама Правилника о додели бесповратних средстава непрофитним институцијама/удружењима грађана са територије Аутономне Покрајине Војводине, за финансирање пројекта од значаја за развој туристичког потенцијала Аутономне Покрајине Војводине – за помоћ маркетиншким активностима за манифестације од међународног и изузетног значаја одржане на територији АП Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 52/2017

Правилник о додели бесповратних средстава за подизање нивоа ефикасности противградне заштите на територији Аутономне Покрајине Војводине у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 53/2017

Правилник о поступку доделе бесповратних средстава локалним самоуправама у Аутономној Покрајини Војводини за суфинансирање развоја саобраћаја и путне инфраструктуре – зоне школе и брзински дисплеји, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 53/2017

Правилник о додели средстава за суфинансирање набавке пољопривредне механизације на територији АП Војводине у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 54/2017

Правилник о додели бесповратних средстава за реализацију активности унапређивања квалитета меса у сточарству у АП Војводини у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 55/2017

Закључак Владе Аутономне Покрајине Војводине којим се усваја Програм отуђења грађевинског земљишта у јавној својини Аутономне Покрајине Војводине за 2018. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 58/2017

Измене и допуне Плана поступног увођења родно одговорног буџетирања за кориснике буџетских средстава Аутономне Покрајине Војводине за 2018. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 53/2017

Службени лист Града Београда

Одлука о буџету града Београда за 2018. годину, Службени лист Града Београда бр. 95/2017

Одлука о обиму средстава за вршење послова града и градских општина и утврђивању прихода који припадају граду, односно градским општинама у 2018. години, Службени лист Града Београда бр. 95/2017

Одлука о измени и допуни Одлуке о финансирању програма, пројеката и активности корисника средстава буџета града Београда у 2018. и 2019. години, Службени лист Града Београда бр. 95/2017

Одлука о финансирању програма и пројеката директних и индиректних корисника средстава буџета града Београда у 2019. и 2020. години, Службени лист Града Београда бр. 95/2017

Одлука о изменама и допунама Одлуке о накнади за заштиту и унапређивање животне средине на територији града Београда, Службени лист Града Београда бр. 95/2017

Одлука о измени Одлуке о висини стопе пореза на имовину, Службени лист Града Београда бр. 95/2017

Одлука о измени Одлуке о утврђивању категорија корисника који плаћају субвенционисану цену комуналних услуга, Службени лист Града Београда бр. 95/2017

Одлука о постављању плутајућих објеката на водном земљишту на територији града Београда, Службени лист Града Београда бр. 95/2017

Правилник о испитивању погодности и класификацији такси возила, Службени лист Града Београда бр. 86/2017

Упутство о изгледу и издавању такси исправа, ознака и ценовника, Службени лист Града Београда бр. 86/2017

Упутство о изменама Упутства о утврђивању критеријума за одабир приоритетних објеката јавне намене за гашење котларница, ради прикључења грејних инсталација објеката на систем даљинског грејања или на дистрибутивни систем природног гаса и утврђивању услова за пренос средстава за ове намене, Службени лист Града Београда бр. 89/2017

Упутство ЈП „Путеви Београда“ о начину вршења зимске службе на улицама и општинским путевима на територији града Београда, Службени лист Града Београда бр. 90/2017

Решење о одређивању оспособљених правних лица за заштиту и спасавање на територији града Београда, Службени лист Града Београда бр. 90/2017

Решење о измени и допуни Решења о општим паркиралиштима, Службени лист Града Београда бр. 91/2017

Програм коришћења средстава Буџетског фонда за енергетску ефикасност града Београда за 2017. годину, Службени лист Града Београда бр. 87/2017

Измене и допуне Програма коришћења средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине града Београда за 2017. годину, Службени лист Града Београда бр. 88/2017

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Закон о изменама и допунама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о финансијској подршци породици са децом, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о раду, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о запошљавању странаца, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о запосленима у јавним службама, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Закон о изменама и допунама Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локане самоуправе, Службени гласник Републике Србије бр. 113/2017

Уредба о изменама и допунама Уредбе о Плану мреже здравствених установа, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Уредба о Националном програму превенције штетне употребе алкохола и алкохолном узрокованих поремећаја у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 115/2017

Уредба о Националном програму очувања и унапређења сексуалног и репродуктивног здравља грађана, Службени гласник Републике Србије бр. 120/2017

Исправка Уредбе о изменама и допунама Уредбе о Плану мреже здравствених установа, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Одлука о изменама и допунама Финансијског плана Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Одлука о изменама Финансијског плана Фонда за социјално осигурање војних осигураника за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Одлука о изменама Финансијског плана Националне службе за запошљавање за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 115/2017

Одлука о изменама Одлуке о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне Покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Одлука о образовању Савета за питања старости и старења, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Правилник о програму усавршавања знања и другим питањима у вези са усавршавањем знања лица за безбедност и здравље на раду, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о обезбеђивању ознака за безбедност и здравље на раду, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину и поступку остваривања права из обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Правилник о утврђивању Списка психоактивних контролисаних супстанци, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Правилник о Програму обавезне и препоручене имунизације становништва против одређених заразних болести, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Правилник о ближим условима и начину остваривања неге и превентивно-здравствене заштите деце у предшколској установи, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Правилник о посебним елементима процене ризика, учесталости вршења инспекцијског надзора на основу процене ризика и посебним елементима плана инспекцијског надзора у области радних односа и безбедности здравља на раду, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Правилник о посебним елементима процене ризика, учесталости вршења инспекцијског надзора на основу процене ризика и посебним елементима плана инспекцијског надзора у области социјалне заштите, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању хемијским материјама, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима или мутагенима, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Правилник о Листи забрањених допинг средстава, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Правилник о облику и начину вршења унутрашње контроле инспекције у области радних односа и безбедности, Службени гласник Републике Србије бр. 118/2017

Правилник о измени Правилника о врстама и стандардима медицинских средстава које се уграђују у људски организам на терет средстава обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Правилник о измени и допуни Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Правилник о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Решење о утврђивању висине накнаде погребних трошкова за кориснике пензија за јануар, фебруар и март 2018. године, Службени гласник Републике Србије бр. 120/2017

Закључак Владе Републике Србије којим се утврђује Национални акциони план запошљавања за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 120/2017

Смернице Добре клиничке праксе, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Финансијски план Републичког фонда за здравствено осигурање за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Финансијски план Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Финансијски план Фонда за социјално осигурање војних осигураника за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Финансијски план Националне службе за запошљавање за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 115/2017

План здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања у Републици Србији за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска уредба о максималном броју запослених на неодређено време у систему Аутономне Покрајине Војводине за 2017. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 54/2017

Покрајинска скупштинска одлука о Кадровском плану Аутономне Покрајине Војводине за 2018. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 57/2017

Кодекс понашања службеника и намештеника у покрајинским органима, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 54/2017

Службени лист Града Београда

Решење о износу новчаног давања за породиље и новчаног давања за незапослене породиље за 2018. годину, Службени лист Града Београда бр. 93/2017

Решење о износу једнократног новчаног давања за запослене породиље и новчаног давања за незапослене породиље за децу рођену до 7. јула 2017. године, а за које су захтеви поднети до 7. јануара 2018. године, Службени лист Града Београда бр. 93/2017

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о измени Уредбе о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Комплекса Пољопривредне школе „Др Ђорђе Радић“ у Краљеву за просторно културно-историјску целину, Службени гласник Републике Србије бр. 110/2017

Правилник о садржају и начину вођења јединствене евиденције удружења, организација и предузетника у области спорта, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Правилник о раду и делатности полицијских спортских удружења, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Правилник о допуни Правилника о ученичким и студентским кредитима и стипендијама, Службени гласник Републике Србије бр. 111/2017

Правилник о научним, уметничким, односно стручним областима у оквиру образовно-научних, односно образовно-уметничких поља, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Правилник о допунама Правилника о листи стручних, академских и научних назива, Службени гласник Републике Србије бр. 114/2017

Решење о додели националног спортског признања, Службени гласник Републике Србије бр. 108/2017

Кодекс понашања чланова Савета Регулаторног тела за електронске медије, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Тарифа накнада за кабловско реемитовање филмских дела (кинематографских и телевизијских) у Србији које наплаћује УФУС АФА ЗАШТИТА – Организација филмских аутора Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Допуна и измена Минималних услова за избор у звања наставника на универзитету, Службени гласник Републике Србије бр. 119/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Решење о броју диплома и награда које ће се доделити даровитим ученицима и њиховим менторима, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 52/2017

Службени лист Града Београда

Одлука о изменама и допунама Одлуке о мрежи основних школа у Београду, Службени лист Града Београда бр. 90/2017

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Индекси потрошачких цена за новембар 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 112/2017

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом исплаћеним у новембру 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Податак о просечној заради у Републици Србији исплаћеној у периоду од децембра 2016. до новембра 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 117/2017

Службени лист Града Београда

Показатељ повећања потрошачких цена у октобру 2017. године, Службени гласник Града Београда бр. 86/2017

Показатељ смањења потрошачких цена у новембру 2017. године, Службени лист Града Београда бр. 94/2017

2

СПИСАК ПРЕТПЛАТА НА ДНЕВНЕ ЛИСТОВЕ, СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2017. ГОДИНИ

ДНЕВНИ ЛИСТОВИ И ЧАСОПИСИ

1.	АЛО
2.	БЛИЦ
3.	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ
4.	ВРЕМЕ
5.	ДАНАС
6.	ИНФОРМЕР
7.	КУРИР
8.	НЕДЕЉНИК
9.	НИН
10.	ПЕЧАТ
11.	ПОЛИТИКА

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	ЛИПАР: часопис за књижевност, језик, уметност и културу
2.	PC PRESS
3.	ПРАВНА ПРАКСА: часопис за примену прописа

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН ДРЖАВНОГ ПРАВОБРАНИЛАШТВА
2.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
3.	БИЛТЕН МИНИСТАРСТВА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
4.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ
5.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
6.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД
7.	САОПШТЕЊА РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ

3

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Излазећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посредни књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектуру свима онима који желе да се стручно усавшавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа.

За овај број издвајамо:

1. М. Ђ. Милићевић: Живот Срба сељака, Београд: 1894.

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

СРПСКА КРАЉЕВСКА АКАДЕМИЈА

СРПСКИ ЕТНОГРАФСКИ ЗБОРНИК

КЊИГА ПРВА

ЖИВОТ СРБА СЕЉАКА

НАПИСАО

М. Ф. МИЛИЋЕВИЋ

(ДРУГО ПРЕРАЂЕНО И ПОПУЊЕНО ИЗДАЊЕ)

У БЕОГРАДУ

У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1894

ЦЕНА 2 ДИНАРА

ОД ВАСКРСА ДО ПЕТРОВИХ ПОЏЛАДА

В А С К Р С

Обичаји о Васкрсу нису свуд једнаки. Овде ће се ређати описи једни за другима, а под сваким описом биће означено из ког је места или бар краја који обичај.

1. На Васкрс се иде цркви, где има цркве. После службе, људи се разилазе кућама, и, сретајући се, не називљу Бога као у друге дане, него: „*Ристос васкрс!*“! На што се одговара: „*Ва истину васкрс!*“!

За ручак се обично закоље овца или ован, а каткад и које свињче. После ручка се изнесе шарених јаја те сви узму, среће ради, а већ за децу то и јесте највећа радост. Јајцима се туцају и ред је да се јаје које прсне у туцању дâ оном чије га је јаје разбило. Деси се у некога тврђе јаје, те неколика туђа разбије, и онај који тако тврдо јаје има напуни недра добивеним јајима. Јаја се најпре туцају *врх у врх*, а после се некад туцају *шотку у шотку*. (У Шапцу веле *шоду у шоду*). Овде чак има и варања! Верује се да су јаја од морске кокоши тврђа, па се свака страна боји туцати се с морским јајем, а има и дрвених обојених јаја за варање, тек се то брзо обазна, и избије из друштва. (Шумадила)

2. На Васкрс, после подне, искупљају се сељаци код Цркве, или под Запис где нема цркве, или на које иначе згодно место у селу. Ту омладина игра, а старији

седе на софре, на софре: једу, пију и разговарају се. И ту се туцају чак и стари људи. Жене, полазећи од куће на атј збор, понесу у марами шарених јаја, па ту њима даривају децу својих рођака и познаника. (Шумадија)

3. О Васкрсу се купи народ код цркве још у очи празника. На Васкрс, цео дан, људи проведу код цркве, где и ручају. Најпре се здраве речма: „Добро јутро“! па онда — „Христос васкрс“! По том се омрсе јајетом, разбивши га о чело, и умочивши у пепео, „да их не мори љутина преко године“!

О ручку се *носи част*, а то бива овако:

Кум куму, или пријатељ пријатељу од своје совре пошље онамо на другу совру по чашу ракије, или чашу вина; на чашу се метне колачић као просфора, и на колачић мало смока — каква било. То мора носити млада, или девојка, или момак, ако нема младе ни девојке. Почашћени узима послану му част и наздравља: „’Вала куме! живио, и Бог те помогао! Ти позвао мене, а тебе Господини Бог! Част за част вратити а не заборавити! ’Вала и ејвала! Здраво! Помогло те Бог“! Сад он опет таку част враћа, и шаље другима, и свуда се наздравља.

Негде овако раде код цркава и о другим празницима.
(Босан. Крајина)

4. Како многи људи у селу не једу јагњећега меса до Бурђева дне, тако о Васкрсу и нема лепа печења, нити иначе онога обиља као о Божићу.

Прича се да су се некад свађали Васкрс и Божић око тога који је од њих два богатији.

— Иди маслоњо један! рекао Васкрс Божићу: — сав си се уцмакао машћу, као да си убојнице топио!

— Ђути, рђо шарена! одговорио му Божић: — Ти си до подне шарен и прешарен, а од подне у коприве.“ То јест, до подне се једу шарена јаја, а од подне нема се шта, па се беру коприве за кување. (Шумадија)

5. „Божић је богатији од Васкрса, а Васкрс је одевенији од Божића,“ веле сељаци. (Подгорина)

6. Седмица од Васкрса до прве недеље зове се по књигама *Светла Недеља*, а у народу се каже *Водена Недеља*, или најчешће: *Бела Недеља*, јер обично седмица у коју се мрсе среда и петак зове се *Бела Недеља*, а Петак те прве седмице зове се негде и *Источни Петак*. Тај дан, пре зоре, иде се на источник или извор који је на источној страни места у ком се живи. Ту се умивају и, у три маха, пребацују шакама воду преко себе.

Субота која долази за овим петком зове се *Заклопита Субота*. (Босан. Крајина)

7. *Покоризмић*. У неким крајевима Србије, као у Рујну, зове се Покоризмић време од Васкрса до Бурђева дне. Тако кад Бурђево дан падне пре Васкрса онда људи веле:

— Е, ове године, нема ни мало *Покоризмића*.

Кратку Покоризмићу станаре се не радују, јер је тада и Петров пост кратак, те не могу да накупе доста смока за зиму. (Ужич.)

8. Од Васкрса чобани код стоке почну јести млека и то им је једина храна, коју они много цене. Можете чути матора човека да за себе рече:

— Док сам се хранио млеком, дотле сам и ваљао!

У опште храна је слаба у сељака и од Васкрса. Имућне куће имају сланине; њу кувају те граде чорбу са зељем; сиромашније кувају пасуља, а највећа већина живи о сухој проји. (Шумадија)

9. Недеља прва по Васкрсу зове се *Томина Недеља* а неки је зову *Водена*.

Понедељник од Томине Недеље зове се *Побусани Понедељник*.

На многим местима се на овај дан иде на гробље те се гробови од те године наново побусавају и попови помињу мртве, а родбина им дели за душу. Ово су као неке *Задушнице*. Вук каже да се то у Срему зове: *Ружичало*.

10. У Тимочкој Крајини, тај дан после подне, скупе се момчад и девојке на једно место па играју и *дружичају се*. То јест: оплету венце од врбових младица, па се кроз њих љубе, и мењају јаја, шарена и црвена, после тога промене венце (метнувши један другом на главу), и зајакну се да ће мушкарци бити *побратими* а женскиње — *друге* опет до то доба године. Ти *побратими* и *друге* пазе се, по том, сву годину, као браћа и сестре, и у различним играма и у збиљским свађама помажу једни другима. Кад опет дође тај дан, онда се неки понове, а неки оставе.

Побратимство

11. *Побратимство* је стари обичај међу Србима.

Људи се *побратиме*, жене се *посестриме*, због разних узрока, и на начине разне.

а. Кад ко у сну, у каквој невољи, кога побратими, то јест, рече му: »да си ми по Богу брат, помози!«

б. Кад ко кога на јави, у каквој невољи, побратими;

в. Кад ко кога, у болести, побрати да му метне крста. Ово се чини у цркви: бони замоли кога свога познаника те дође с њим у цркву, и метне му крст на оно место где га боли, а свештеник му, на то, прочита молитву. После се ова двојица пољубе, и остају *побратими*, или *посестриме*. Многи су се, у старије време, побратимили и крвљу. То јест, обране се чим било, да потече крв, па сваки лизне те побратимове крви! и

г. Ко жива једномесечића отклони од мртваго, остаје живому побратим до смрти.

У Србуљама имају нарочите молитве и цео обред за побратимство. На прилику:

ЧНИ(Ь) НА БРАТ(О)СТВОРЕНИИ

Поставитъ попь трапезоу, прѣжде св(є)щениа поставитъ на олтарн, и положитъ(ь) нма роуцѣ на кѣрг(є)лни деснѣи, и въ лѣвѣ роуцѣ даст нма кр(ь)сть. И реу(є)ть днѣк(онь): Мнромь г(оспод)оу помол(нмь се); — О свѣшнемь мнрѣ; — О

миръ всего мира; — **О** с(в)етъмь храмъ се; — **О** съвькоупляющю се, ѿ св(е)щенню, любовню, и житнѣ г(оспод)оу помолнмь се; — **О** рабоу б(о)жню сею — нме рекъ — и х(р)ис(то)въ съвькоупленнма г(оспод)оу помолнмь се; — **Ако** да г(оспод)ъ б(ог)ъ съвькоупнтъ ѿ въ любовь житнѣ неразлаоунаго г(оспод)оу помолнмь се; — **О** даровати нма цѣломоудръство и любовь нелицемѣрноу г(оспод)оу помолнмь се; — **О** даръ прѣжде св(е)щеннѣмь, устьнѣмь тѣлѣ и крове г(оспод)а нашего **И**(соу)с-**Х**(р)ис(т)а г(оспод)оу гомолнмь се; — **Ако** приуестити се нма бескрѣвннхъ и свлюсти нма братство незавнѣтно, г(оспод)оу помолнмь се; — **О** даровати нма вса прошеннѣ ѿже къ сп(а)сенню г(оспод)оу помолнмь се; — **О** избавити се намъ; — **З**астоупи сп(а)си; — **Пр**(ѣ)с(в)етоу у(ы)стоу прѣ.

Попь м(о)л(н)твоу тѣн: **Г**(оспод)и б(ож)е нашъ, давыи прошеннѣ ѿже къ сп(а)сенню, заповѣдавыи намъ любити дроугъ дроуга, и ѿпоушати грѣхы, ты вл(а)д(ы)ко вл(а)год(ѣ)телю раба твоѣ снѣ — нме рекъ — возлюбнвшѣ се д(оу)хоунынмь возлюбленнѣмь, и прншѣд(ѣ)шѣ въ с(в)етоую цр(ѣ)ковь с(в)етнню и вл(а)го(с)ло(в)еннѣ твоѣ хотецаѣ въсприѣти, даждь нма вѣроу непостнжноу и любовь нелицемѣрноу, ѿкоже далъ ѣси с(в)етннмь оуѣнникомъ си и ап(о)с(то)л(о)мъ своимъ, миръ скон и любовь даѣ нма, и даждь нма вса прошеннѣ сп(а)снѣ и жнзнь вѣчноую.

Застоупи сп(а)си; — **Пр**(ѣ)с(в)етоу у(н)стоу прѣ вл(а)го(с)ло(в)е(ноу); — ты бо ѣси б(ог)ъ нашъ и тебѣ.

Таже прѣвѣннтъ ѿ кр(ѣ)стомъ ѣю въ десницюу, и реу(е)тъ комоуждо ѣю: **С**(в)етн снн жьзль снлы послѣтъ тебѣ г(оспод)ъ ѿ **С**нѣна и ѿдолѣши по срд(ѣ) врагъ твоихъ. — **И** дасть нма по свѣци въ лѣвъ роуцѣ, и реу(е)тъ днѣк(онь): **Пр**ѣмоудрос(тѣ) прости, слышнмь с(в)етаго ѣуг(е)лнѣ. — **Ѿ** **И**ѣана: **В**ь ѿно врѣме възведе **И**(соу)с(ѣ) ѿн свои на оуѣнннкы. **П**ис(а)но .з. нед(е)лѣ въ пѣт(ѣ)к(ѣ).

Таже днѣконъ днѣконннкы. **Акоже** и прѣжде попь молитвоу тѣн: **Г**(оспод)и б(ож)е вседрѣжителю створнвы улов(ѣ)ка по ѿбразоу своѣмоу и по под(о)бнню, и давь ѣмоу жнкоть вѣ-

нын нзволнкы н с(вѣ)тыѣ н славныѣ ап(о)с(то)лы своѣ, Петра н Павла, Филипа н Варфоломѣя, братню быти не оузою рождѣствною нъ вѣрою д(оу)ховною н любви; спод(о)блѣ н с(вѣ)таѣ твоѣ м(оу)ч(е)н(н)ка Срогнѣ н Вакха брата быти, благо(с)ловн брата сего н сего — нме рекъ — не оузою рождѣствною, нъ вѣрою н любовню; даждь нма любви друѣгъ друѣга не завистню н бе-с-облазна да боудѣта все д(ь)ни живота ню силою с(вѣ)таго твоего д(оу)ха, м(о)л(н)твамы с(вѣ)тыѣ Б(огороди)це, н всѣхъ с(вѣ)тыихъ оугождѣшихъ тебѣ ѿ вѣка; яко твоѣ иѣсть дръжава, н твоѣ ц(а)р(ь)ство.

Н целоуѣта ѿба попѣ, н сама се.

Поп: Мирь всѣмъ, Главы ваше. Попъ м(о)л(н)твоу:

Г(оспод)н б(ож)ѣ нашъ тын любовню свръшнль иси н м(н)-л(о)сти наставникъ, н всѣмъ сп(а)сь, подаждь намъ любовь свою н законоу свръшникъ, н даждь намъ н снма дарованнѣ ѿ Х(ри)с(т)ъ І(соу)съ н єдиноуѣдалго с(ы)на н Б(ог)а нашего н спод(о)бнѣ самъма се приѣмти въ любви, яко єдиноуѣдалго с(ы)на твоего приѣтн, н подаждь намъ слоужити, н смъмъ себѣ, н свръшнти законъ твои н Х(ри)с(т)ѣ твоего съ всѣмъ дръзновеннѣмъ.

Н по томъ реу(е)ть попъ: Н спод(о)бн ны, яко твоѣ иѣ(ть) ц(а)р(ь)ствнѣ; — Вьнмьвлн; — попъ въздвнзѣтъ с(вѣ)тыѣ дары; — прѣжде св(ѣ)щенна с(вѣ)таѣ с(вѣ)тынмъ — тажде попъ дастъ нма приѣстнѣ н проспоуроу. — Тажде старѣшиаго за роукоу нметъ, а ть братъ, нздѣт(ь) нзъ цр(ь)к(ь)ве поюще стнх(ри) снѣ: Г(оспод)н, г(оспод)н призри с н(ѣ)б(ѣ)се н внждь, н с(тн)х(ри): Блаженъ моужъ боѣ се г(оспод)а. А ѿнъ стнх(ри) пѣваѣ: Г(оспод)н, г(оспод)н призри; — с(тн)х(ри); Паси нз(ран)лѣ, вьнми. Тажде испон весь снн пс(а)лмъ. Тажде г(лаго)лн глас(в).д.: Се коль добро н коль красно. С(тн)х(ри): Уто добро н уто красно. Пши въ ѿхтонцѣ въ .г.мъ гласъ.

Збирка рукописа Хильфердингове колекциѣ бр. 21. на пергам. прве половине 14 столећа.

Чин братотворенију штампан је по рукопису који је припадао Библиотеци Срп. Уч. Друштва бр. 52, у *Гласнику* 22, јопи године 1867; доцније, године 1886, у *Гласнику* 63, штампао је Г. П. Срећковић тај

12. *Прва грмљавина* кад се с пролећа чује ваља се поваљати по земљи, да не би болела леђа кад се жње.

Неки то чине кад виде прво ждребе, или кад чују прво кркетање жаба! (Босан. Крајина)

13. На колико дана пре Ђурђева дне загрми први пут, по толико ће пара бити жито те године у чаршији. (Ужич.)

14. Ко с пролећа види јаре или ждребе, или жутог или плавог лептира, цело лето биће несрећан и слабог здравља.

А ко од новине прво види јагње, биће срећан и радоваће се. И лептир бео предсказује здравље. (Из шавач.)

15. *Спрега*. *Спрега и спрежници* појава су занимљива а потребна. Два сељака спрежу да заједнички пору своје њиве. Спрежници су се у старије време држали као неки род, макар и да нису ништа своји. И у спрези се је могло стећи души место. У кога има добрих волова и вредне момчади, тај би, Бога ради, примио у спрегу по неког једновоника или и двовоника али човека невешта и неокретна. То би се чинило само севапа ради. Мој покојни отац био је у спрези неколико година с неким Ицом (Игњатом) који је само умео причувати волове, донети воде, или друго што послушати, а око плуга и орања није разумевао ништа. Једном, у Ковиони, сломи им се нешто на плугу. Отац мој пошље Ицу у Рипањ кући да донесе кесер. А да не би заборавио рашта иде, научи га да путем говори: кесер, кесер, кесер...

На Жутом Брегу, већ код села, сретне Ицу некакав Парцанац и назове:

— Помози Бог! Ицо!

— Бог помогао, брате! одговори Ица, па тек јекне:

чин и још један по рукопису Народне Библиотеке бр. 10, поменувши да се овакав *Чин братотворенију* налази и у грчким требницима.

Све то остављено је, а овај горе чин, као најстарији, а досада нештампан нигде, узет је у ову збирку захваљујући пријатељском посредништву г. Љуб. Стојановића.

— Ух, брате, зашто ме оно беше послао брата Јован?

— Бога ми, Ицо, не знам, одговори зачуђен Парцанац.

Ица се врати у Ковиону, да пита: зашто је послан!!...

Уза спрегу и нашега Ицу, ево још нешто о орању из Куча. Војвода Марко Миљанов причаше ми како је безвоник Куч искао у суседа волове да пооре мало своје њивице. Сусед волове дао, и онај потерао, па се поврати и упита:

— Божа ти вјера, ти ми не каза како ти се волови кошкају: које је дешњак а које је љевак?

— Ласно је зато, одговори газда: — Жугога укошкај десно, па онога другога онде где видиш празно мјесто у оној справи што се испречила преко руде (јарму)!...

Други опет Куч био обећао волове суседу безвонику да пооре њивицу, а овај их не узео онда, него дође доцније кад је овај имао много и себи да оре.

Безвоник ће упитати:

— Море, брате, да ли ми хоћеш сада дати волове?

Газда мисли како би га одбио, а опет да своју реч не погази, бар привидно, па му одговори:

— А дао бих ти, брате, драге воље, него су ми, знаш, волови *утучени*!

— Е, кад је тако, оно ништа! одговори пристодушник, не сећајући се да су волови *утучени* били и пре.

16. Од Великог Четвртка до Спасова дне, не сме се ништа прати у четвртак, а може се орати! (С КУПРЕСА)

17. У све четвртке од Васкрса до Тројица сељаци не ору, нити хоће да хватају волова у јарам. Те дане многи зову *Зелени Четвртци*. Њих светкују зато »да не би град тукао летину!« (Готово у свој Србији)

18. *Зашто у Старом Влаху не хватају волова у Пектак*. Пре 45—50 година дошао је био, причају сељаци, у Стари Влах некакав човек, који се је много молио Богу, постио, и учио људе да се тако исто владају. Он је четири-пет црквина пронашао у планинама, где пре

лим со гњевом и горким сердцем рече: Вижду тја премудра и препрјел мја јеси, но не вјеси о 12 пјатцјех великих киже сут на ползу душам вашим, и то рек избеже вон, не може стерпјети от горести срца, а Малех син јего оста ту. И рече јему Јелефтерије: О, Малше, ти вјеси ли о сих 12 пјатков великих? И рече: понеже вижу вјеру Христијанску истину, хоћу повједати: Ухватили от Апостол ваших бјаху људије наши једного, и обрјетоша у него свиток в нем же бјаху написани пјатци тија, и того апостола камењем убише и свиток огњу предаше, и јест кљатва между нами не повједати вам Христијаном, но понеже и аз Христијанин желају бити... и повједа всјех. И паки вниде Тарасија и рече ко Јелефтерију: Повјежд ми о 12 пјатцјех о их же вопросих тја! Он же рече: ... вјем их. Тогда Жидовин возош гласом велим и рече: Тако ми великаго Бога Натанаила, сије неувједано бист во Христијанех, но ти повједа син мој Малех. И јем нож, закла сина својего и сам себе.

Аз Јелефтерије увједах сије от Жидова и не утајих в сердцје мојем, но написах всјем Христијаном.

Пјаток први. Мјесеца Марта в он же Адам преступи заповјед Божију.

Пјаток втори. Пред Благовештеније в он же уби Каин брата својего Авеља, и сеј бист перви мертвец на земљи, Адамов син.

Пјаток трећи. В он же распјасја Христос на крестје, взискати хотја погибшеје овча, и дух свој испусти в 9 час дне.

Пјаток четврти пред Вазнесенијем Господњим, јегда потош Господ Содом и Гомор.

Пјаток пјати пред Пентикостију, в он же плениша Бриди Агарјане и изгнаша их в 5 час ношти, и ту расплодишасја, в острвјех морских.

Пјаток шести пред Петров дан, в он же пусти Господ десет напасти на земљу египетску рукоју Мојсеовоју. Нападоша на них пестија и мухи, пружи и гусеници, и реки их преврати в кров в 5 час дне.

Пјаток седми пред Преображенијем в он же плениша Халдејане Јерусалим, и запустије 76 љет.

Пјаток осми пред Успеније Богородици в он же изидоша Измаили Турци јако птице кримате в галијах по мору, и плениша многи страни, и изидоша на лице всеја земли.

Пјаток девети пред Усјекновеније в он же усјече Прод Јоана Претечу в 5 час дне

Пјаток десети пред Ваздвиженијем часнаго Крста, в он же раздели Мојсеј Черноје Море жезлом, и проведе Израиља по средје мора а враги их покри море в перви час дне.

Пјаток једанаести пред Андреовим даном... назнаменова пророк Јеремија о втором пришествији Господњу.

Пјаток дванаести по Рождествје Христовје в он же избијени биша Младенци от Прода Царја. Тогда убијен би ст и пророк Захарије 11 час дне.

И се јест четверовремени пјаток. Сего ради велит всјакому Христијанину постити и празновати. Богу нашему слава, ниње, и присно. и во вјеки вјеков. Амин.“

Напомена.

Рукопис овај ја сам штампао године 1867 у *XXII Гласнику*, а године 1868 изишле су у Београду *Беседе* Ужичкога Јепископа Јанићија. У тој књизи, на страни 299—301 има ова прича о дванаест Петака, али се местимице разликује од ове.

Бурђев дан

20. *До Бурђева дне* многи сељаци неће да окусе јагњећега меса. И не само јести јагњетине, него и одвојити јагње од мајке пре Бурђева дне, држе многи да је грехота. И у старије доба то се није допуштало без велике муке. Ево о том једне народне песме :

Јагњи овце Руговац Станиша

У некаке војиновке луге.

Јагњи овце девет годин' дана.

А. кад било у лето десето

Дођоше му тридес'т јаничара
 Да му узму тридес'т јагањаца
 Прије лета, пре Ђурђева дана;
 Моли им се Руговац Станиша:
 Не узмите тридес'т јагањаца
 Да не блеје тридес'т подојница
 Прије лета, пре Ђурђева дана
 А ево вам тридесет овнова.
 Неће Турци тридесет овнова
 Веће хоће тридес'т јагањаца.
 Он им даје тридесет талира.
 Неће Турци тридесет талира
 Већ узеше на силу јагањце.
 А кад блекну тридес'т подојница,
 Оне блекну а Станиша јекне
 Тад' повика Руговац Станиша:
 Браћо моја тридесет хајдука
 Што ве храним девет годин' дана,
 Будите ми данас у помоћи
 Још Станиша у тој речи био
 Допадоше тридесет хајдука
 За Турцима пођош' у потеру
 Потераше, па их сустигоше.
 Онда рече Руговац Станиша:
 Нете, браћо, тридес'т на једнога
 Већ удрите сваки по једнога!
 Оборише тридесет пушака
 Мртвих паде тридесет Турака
 Одсекоше до тридесет глава,
 Ухватише до тридесет коња:
 Сваки јаше по једнога коња,
 А Станиша кадијина дора
 Скаче дора тамо и овамо,
 А тешка га Руговац Станиша:
 Стани, доро, пуст му не остао!
 Не јаше те попарен кадија

Већ те јаше Руговац Станиша
 Тако било па се приповеда
 Вино пише три бијела дана
 Па хајдуци одоше у гору!

21. У очи Ђурђева дне, девојке удаваче, које желе сазнати свога суђеника, седајући за вечеру, хукну у први залагај и у последњи, па их оба оставе и не поједу. Та два залагаја хлеба, једно огледалце, и један ивер метну себи под главу па заспе. Кога ту ноћ усне, онај ће им бити суђеник. Ивер се меће место лађе да преброди воду, ако је где за водом, огледало да се заједно огледају, а два залагаја да их заједно поједу. Тако она и намењује кад то све меће под главу.

(У Нишу и Београду)

22. У очи Ђурђева дне завезују се вериге, да чинилице и вештице не би што стоци учиниле, или да је звери не би штетили преко године.

(Подибар)

23. У очи Ђурђева дне девојке режу лозу, хватају њен сок, и њим у јутру мажу косу и чешљају се — да им коса расте дуга.

(Шумадија)

24. У очи Ђурђева дне граде се крстови од лескова прућа, па се међу на куће, у баште, у њиве и усеве, на зграде, па и на свињце, на станове, да не би преко мета град тукао усеве.

(Свуда)

25. У очи Ђурђева дне, домаћица, дочекујући своју краву музару, напуни два суда водом па је проведе на музлицу између та два пуна суда. То исто чини и у јутру на Ђурђев дан, кад је изгони на пашу.

(Шабач.)

26. У очи Ђурђева дне девојке хватају омају (ону воду што прска од воденичног кола) у судове пре заласка сунца; и то се ради с неким весељем; у ту воду метну различног цвећа, које се о Ђурђеву дне може набрати, и младе шуме. Сутра дан купају се том водом: девојке да буду лепог и чистог лица, и да им коса расте, а момци да се не ошугају!

(Шабач.)

27. У очи Ђурђева дне девојке метну на врбу конопац те преноћи. На Ђурђев дан рано устану, расплету косе, седну на онај конопац, и чешљају се говорећи: „Нека моја коса расте брзо као врба, и нека буде дуга као конопац!“ (Шабач.)

28. Неке у вече пресеку струк селена, и налију у његову стабљику зептина, па сутра, на Ђурђев дан, све женскиње у кући маже косу тим зептином.

29. Неке траже траву која се зове „Златноглав,“ и тој трави овако говоре: „Златноглаве! Златне ли си главе! Ти ми знадеш тридес'т и три траве!“ Чењеве од главице Златноглава носе уза се као предохрану од чаме, од грознице, и од сваке немоћи. Осем тога ту траву носе девојке да се допадне момцима, а младе жене — да су миле мужевима! (Шабач.)

Златноглав неки још зову: „Трава од жуца.“

30. Неки, од суше, у очи Ђурђева дне, око целог свог имања обносе оногодишње пре Благовести излежено пиле са воденичном уставом, коју раније *украду* из другог села. (Шабач.)

31. У очи Ђурђева дне девојка, желећи дознати хоће ли се, те године, удати, пререже два пера од црна лука подједнако, и намени које ће јој казати ту тајну растом својим. Сутра дан, ако је то перо веће од онога другога — удаће се, а ако су једнака, остаће још да чека. (Шабач.)

32. *Ђурђевско цвеће*, кад се набере у очи Ђурђева дне, па се у јутру, пре сунца, сасуши и стрља, добро је да се шмрче од кијавице (може се брзо сасушити над ватром). (Шабач.)

33. У Тимочкој Крајини, особито међу Власима, у очи Ђурђева дне, девојке наберу цвећа и свежу га у ките, и те ките намењују на момке од којих се надају вољењу. У глухо доба ноћи те ките износе на отворено место, на прилику, на кров кутњи, и ту их остављају до

зоре, а у зору хите да виде што је; на којој је највише росе, онај ће је момак оне године највише волети. Ово се мора радити тајно да нико не види, а ако когод то види, не помаже. Зато пакосни момци вребају те украду те ките, и онда се држи да је девојци, за ту годину, и срећа украдена, са чега она бива веома жалосна.

34. Неке, место разнога цвећа, узимају траву *оман*, и с њим чине то, само у том случају говоре ове речи:

— „Омане, брате рођени! Помами (тога и тога) за мном“!

35. Девојка узбере два струка коприве и задене их на авлиска врата. Ако се та коприва, венући, окрене на поље, девојка ће се удати, а ако остане окренута унутра девојка ће још седети.

36. На Ђурђев дан рано, пре сунца, редовно се омладина купа у рекама; а ако нема реке, код куће: да их не би преко године шуга напала. (Шабач.)

37. На Ђурђев дан се обично роваше стока: оно што се изрезује из уха прима се у суд, пун млека, па се после то проспе на какав мравињак: да буде стоке као мрва у мравињаку. (Ресав, и БЕОГРАД. ОКРУГ)

38. На Ђурђев дан даје се стоци у соли, поред других трава, здравца, коприве, и млечике. (Ресав.)

39. *Русу* (болест фирциг?) кад дете има, нека мајка му на Ђурђев дан, пре сунца, оде с њим под зову, нека се свуче гола, нека се ту помокри, па где вода стане оданде нека узме блата и намаже детиње красте рекавши:

— Која те мајка родила, она ти и лек дала!

Па пошто сунце огреје нека га окупа, и руса ће проћи. (Из Шабач.)

40. *Руса* се зове и *Пољак* и *Зверинјак*, у ваљевском округу.

41. На Ђурђев дан, пре сунца, неки се провлаче испод кушине којој су оба краја урасла у земљу, да их не би леђа болела преко лета кад жању. (Из Ужич.)

42. Неки узму мало соли, завежу добро у какав пешкирић, и три пута пропусте кроз воденички бадањ, па се та со на Ђурђев дан даје стоци, да не би ко што набацио на стоку. (Из Ужич.)

43. *Ђурђевило* зове се јагње које се коље на Ђурђев дан, и које је раније намењено за то. На Ђурђев дан се броје мали јагањци. Од Ђурђевила ваља да окуси сваки укућанин, али треба чувати кости да се не би ломиле, јер ће овце ломити ноге преко године. Кожа са Ђурђевила прода се без погодбе, а новац који се добије за кожу поклања се цркви. (Бос. Крајина)

44. На Ђурђев дан ваља са сваког пера од воденичког кола одрезати по мало дрвета, завезати у крпицу, и метнути у чељњак да не би туђица чела нападала и мед послала.

Станаре, тај дан, жуманцем, чађу, и сољу мажу стоци сисе, да је не би могао ко други помусти. (Бос. Крајина)

45. На Ђурђев дан се граде трубе од коре, огуљене с дрвета, па се кроз те трубе труби преко стоке: да не би ко одузео стоци млеко. (Подгорина)

46. На Ђурђев дан пред зору, станаре, да би им стока преко лета давала доста млека, узму у музлицу конопац, и оду у туђ стан, те гледе да украду и помузу туђу стоку, и донесу свом стану, па у другу музлицу намузу мало млека од своје стоке; сад извлаче уже из музлице у којој је туђе млеко и тако, извлачећи из туђега млека уже у млеко своје, држе да извлаче млеко из туђе стоке у своју. Сав тај посао врше оне јашући на вратилу, и са свим голе, или у самој кошуљи и распасане, а врло ретко која у свом обичном оделу.

У Тимочкој Крајини држе да је доста ако само може три пута оптрчати око оне стоке од које се жели преузети млеко. Од овога белаја људи мажу катраном овце, козе, и краве између папака.

Које жене ово чине, страшно се плаше да не буду ухваћене и обелодањене. Знам за два случаја да су две такве чинилице ухваћене. Један је случај био у Ариљу, а други у Шумадији. Али се ту чине велике заклетве и побратимства, те их неће да прокажу. У Крајини, пре неколико година, сељани су ухватили једну таку чинилицу, везали је те је преданила онако како је ноћу ишла!..

47. На Ђурђев дан, пре сунца, пуца се из пушака преко торова, да би стока била здрава као тресак.

У Старом Влаху, у јутру, пре сунца, на Ђурђев дан, обувају се на секири, да не би ноге болеле преко године.

Неки се ките копривама, да их не би комарци пецали преко лета. (Подгорина)

48. На Ђурђев дан, кад хоће да се купају, опасују око себе врбову или лескову младицу, па после у руци донесу врбове младице. То чине од шуге и грознице.

На Ђурђев дан обнесу око села пиле, излежено пре Благовестѝ, па где саставе тај обнос, испеку јагње, поједу га, пију, и бацају пушке на ону страну, откуда обично долази облак с градом.

У јутру, кад се обувају, метне које по сребрну пару у опанак, и обиће три пута око тора, рекавши:

„Кад чинилица дошла у сребрним опанцима, онда нашој стоци учинила“ ! . (Подгорина)

49. „Кад о Ђурђеву дне пада цвет у чашу, не брини се за воће“ ! То ће рећи, кад воће позно цвета, неће омахнути родом. (Сељаци на Ђурђев дан обично седе пред кућама, разговарају се, и пију ракију, па цвет, опадајући са шљива, пада њима у чашу. (Шумад.)

50. Само на Ђурђев дан коњи се сити напасу, па и то их боли трбух. Ево зашто је то : кад је Богородица родила Христа, и сместила га у јасле, за јаслима су били један во, и један коњ. Во је својом њушком гурао сено те заклањао детенце, а коњ је све грабио те јео, и дете е остајало голо. Зато га Богородица прокуне, да се ни-

кад не може најести, осем на Ђурђев дан, па и тада да га боли трбух. (Из Шумадије)

51. На Ђурђев дан коње свакад мора болети глава зато што су опасли *Зуквицу*. Кад је Богородица хтела родити Христа, пође у Зуквицу да се склони од света а кад тамо, а коњи Зуквицу опасли. Зато их она прокуне: да се никад не наједу до на Ђурђев дан, па и тада да их глава боли! (Из Шабач.)

52. Ко на Ђурђев дан спава, бољеће га глава преко целога лета, и биће грозничав. (Шумадија)

53. Како о Ђурђеву дне све живо вража и гата, то други, који случајно не знају тих мајсторија, идући путем, све до ручанице, добро гледе преда се да не би нагазили на какве чини и бајања, која се обично подмећу на путове и на раскршћа. (Шабач.)

54. Ђурђев дан, 23 априла, узима се као завршетак зимњој половини године. Тада се погађају и отпуштају слуге, тада се и многи други рачуни измирују, као год и о Митрову дне. У пређашње време и држави се данак плаћао о Ђурђеву дне и о Митрову дне. Зато се и говорило: *Ђурђевско полугође*, и *Митровско полугође*.

Г р а д, т у ч а

55. *Град* кад одвише пада, да хоће да науди усеви-ма, треба изнети све судове: лонце, чанке, кашике, стуцу, итд. из куће, и ставити на совру на улици, па ће град одмах престати!! (Из Шабач.)

56. Да би отерале облак с градом, жене изнесу из вајата штогод од венчаногa руха (чарапе, појас, кошуљу) и машу тим на облак! (Подгорина)

57. Мртваца не ваља носити преко хатара из места где је умро; јер ће град тући поља куда је он пронесен. (Шабач.)

58. *Свети Ђерма*. Маја 12 пада Свети Ђерман, бивши цариградски патријарх (од 715—727). У околини нишкој

овај се угодник Божји зове *Свети Ђерма*, и светкује се као највећи празник. Сељаци веле да Светога Ђерму светкују да градушка (тако они, тепајући, зову град) не бије усева, да поводањ не плави њиве, и у опште да елементарни напади не затиру људма зараду њихову.

На Св. Ђерму сељаци се моле овако:

— До међу, Ђермо! Од међу на овамо не дај Св. Ђермо, молим ти се! То јест: Свети Ђермо, ако си наумио пустити градушку, пусти је до наше међе, а од међе на овамо, немој, молимо ти се!

Суша

59. *Суша* кад запече, држи се да је негде у околини пао Змај, те с тога нема кише. У селу Рготини, у Црној Реци, године 1855, договоре се неколико младих људи из најбољих кућа да терају Змаја. Изберу једнога за Цара, и он изиђе на једно место с пушком, а други узму мотке и, скинувши се голи, зашире пољем лупкати у које шта, и само њукати, ништа не говорећи, те тако као нагнају Змаја на Цара, који опали из пушке, а после се још неколике пушке избаце, и тако су као отерали Змаја. Доцније власт све ове каштигује затвором по десетину дана, те су радили у Брестовачкој Бањи.

60. У очи младога Петка, која се жели удати, девојка или удовица, узме чији венчани прстен, и залогај први и последњи, метне себи под главу, наменивши на свога суђеника — да јој те ноћи на сан дође.

Многе уверавају да им је одиста дошао за кога су се после удале. (Шабач.)

Јеремин дан

61. На Јеремин дан (1 маја) пре сунца узме се тигањ, ватраљ, и друго које гвожђе, па се лупа једно о друго говорећи:

„Јеремија у поље, а све змије у море!

(Сјеница, Зајечар)

62. У Подибру се сеоска омладина збере код чије куће на средокраћи, и свако понесе звоно, катао, или тепсију, па се сви заједно крену *на десно* и све куће и поља обиђу, звонећи оним судима, и певајући:

Јеремије уз поље!
Беж'те змије у море!
Која змија остала,
Очи своје избола,
На два трна глогова
На четири шипова.“

Ово, веле, чине зато да би змије ослепеле, те да не уједају марву преко лета.

На Јеремин дан не оре се ни пошто, „да не би слана била усева“!

63. У Копаонику, на Јеремин дан, змије разгоне овом песмом:

О, мој мили Рајоле!
Јеремија у поље,
Беж'те змије у море!
Ваше море дубоко
Наше поље широко
Сам' је једна остала
За зло своје остала
Она ј' очи избола
На два трна глогова
На четири шипова.

С п а с о в д а н

64. У очи Спасова дне граде на многим местима онаке исте крстове, и стављају на куће, у њиве, забране, кошнице, станове итд., као и о Ђурђеву дне. У Београду ките куће и авлије младицама од врбе.

65. До Спасова дне неки неће да окусе млека од оне године. Кад пак ко први пут окуси млека од те године, други га заливају водом за врат „да би било млека као воде.“

Кад се што овако први пут од године окуси, било то млеко, месо, или какво воће, онда се обично рекне:

„На живот и на здравље! На мене водица, на попа грозница, на Турчина болештина.“ (Шумадија)

66. Ком су деца мрла, не ваља му се окусити ни од каква нова воћа, док најпре не раздели сиротињи од тога новог воћа за душу деци својој; „јер ће му деца онога света бити без оброка, и све ће плакати и говорити, да им родитељи поједоше њихов оброк; и све ће своје прсте гристи место воћа“! (Поцерица)

Р а з н о

67. Ко је рад да му краве воде, украде из туђе баште траве *йзводе*, па је исеца, помеша са сољу, и да крави да поједе; кажу да одмах после тога води. (Стари Влак)

68. Кад се крава унезвери, па тргне млеко, и не да се помусти, станара насече у мекњиње: *зове, траве повратича, грабића, и леске*, па то све замеша с неначетом водом и да крави да поједе, говорећи:

— Зовико! дозови ми моје; повратичу — поврати ми моје, грабићу, дограби моје, а лешчице, по Богу сестрице, ти буди сведок свему овом; сваком нек је своје, а и мени моје!“ (Шабач.)

69. Бухач буба кад нападне на купус, треба наћи пепела с циганског огњишта, и посути купусу по листу, па ће се бухач одмах одселити. (Шабач.)

70. Купусу је речено да је на Вртоломију (11 јуна) у врту, а на Луку (18 октобра) у каци. (Ужич.)

71. Четврта среда по Васкрсу зове се *Средоруса*. У тај дан не ваља ни пошто радити, веле бабе у Прекоморављу.

72. Субота у очи Тројица зове се *задушна субота*. На многим местима даје се тај дан за душу, као на сваке задушнице; ми ћемо задушне обичаје испричати кад дођемо на *Зимње задушнице*, пред Белу Недељу.

73. Седмица од Тројица до Петрових Поклада зове се *Русална Недеља*, и у ту недељу не ради се ништа, »да малој деци не би излазила *руса*.«

Краљице

74. *Краљице* данас играју само по неким удаљеним од Београда селима. Њих је власт забранила. Године 1864 видео сам их у Слатини, Црној Реци. Ево једне од краљичких песама :

Лељо, Лељо, мала момо, клела се девојка,
 Лељо, Лељо, мала момо, сунцу на истоку,
 Лељо, Лељо, мала момо, дрену на корену,
 Лељо, Лељо, мала момо, мору на извору :
 Лељо, Лељо, мала момо, вина да не пије,
 Лељо, Лељо, мала момо, цвећа да не носи,
 Лељо, Лељо, мала момо, момче да не љуби.
 Лељо, Лељо, мала момо, па се покајала :
 Лељо, Лељо, мала момо, ја луда девојка !
 Лељо, Лељо, мала момо, што лудо говорим :
 Лељо, Лељо, мала момо, ја вино да пијем
 Лељо, Лељо, мала момо, румена би била ;
 Лељо, Лељо, мала момо, ја цвеће да носим
 Лељо, Лељо, мала момо, мирис бих имала ;
 Лељо, Лељо, мала момо, ја момче да љубим
 Лељо, Лељо, мала момо, милост бих имала !«

(Алексинац.)

О *Краљицама*, поред онога што је записао Вук у свом »Рјечнику« (стр. 298—299), ваља прочитати и чланак г. Павла В. Поповића, у II књизи Браства, стр. 7—29.

Потра, потрица

75. *Потра, потрица*, права су затра за наше сељаке. Стока улази у усеве, и потире их; потрвени се тужи кметовима; кметови излазе сами, или изашиљу вештаке да потру *одсеку*, те да се према томе може изрећи пресуда. Док се то изврши, издангуби се и потроши неко-

лико пута онолико колико износи права штета. Још кад се ту деси који човек инаџија, онда ствар иде у неверовање.

Ево једне приче како је Вреочанину одсецана потра.

Једном Вреочанину уђу у кукурузе суседови волови и учине неку потрицу. Људи изиђу, одсеку штету, и понуде му накнаду, али Вреочанин не прима, него тражи да дође капетан. И овај дође. Кмет казује све сеоско суство :

— Велимо му ми, прича кмет : — хоћеш ли струк за струк, или мотку за мотку у њиви онога чија је стока учинила штету. Он неће ни једно.

— Па шта ти, брате, хоћеш, пита га капетан ?

— Хоћу да ми се стукне Бурђев дан, па да ми штеточиња засеје њиву, те да ја берем с моје њиве а не с његове.

— Е Богме ти то ја не могу учинити, рече капетан, па ободу коња и оде.

Крста и Крстоноше

76. У прву недељу по Тројицама *Петрове су Покладе*. Од Васкрса до ових поклада време је кад се носе *Крста*, и кад највише бивају *Преславе* и *Заветине*.

77. *Запис* је закрштено дрво, под којим се, сваке године, устављају *Крстоноше* и чини се богомоља. Онај крст обнови се сваке године тако да се не да кори покрити га. То се дрво држи као нешто освећено.

78. *Крста* носи свако село у дан, одређен једном за свакад. У тај дан скупе се момци код цркве, или *под запис*, где нема цркве; узму себи на прси иконе па два и два за барјактаром, а за њима свештеник с Јеванђељем, иду од записа до записа сви *господајући* у глас: „Крстоноше Бога моле, Господе помилуј!“ Под сваким записом, пошто га три пута обиђу, клекну, свештеник прочита молитву, па онда одељу обживчену кору око крста на запису, и иду даље, докле све записе не обиђу

и онда се враћају на место одакле су пошли. Ту их чека ручак, а после ручка весеље, певање и игра.

79. Пред Крстоноше износе се болесници, а нарочито мајке своју немоћну дечицу стављају пред њих на пут, те преко њих Крстоноше пређу. И држи се да ће болеснику после тога бити лакше.

80. За Крстоношама иду старији људи, оцеви и стричеви оних момака у Крстоношама, и носе у отвореним чутурама ракије и вина, па кога у путу сретну, нуде га да се напије шта милује. Сви ови иду пешице и гологлави. (У Моравици, у ужич. округу, једном видех овако у Крстоношама свештеника у одежди а на коњу; крстоноше пак докле једне „господају,“ дотле друге пуцају из малих пушака).

81. Крстоноше на ручку дижу у славу, као и о крсном имену. Сваке године по један је сељак домаћин који меси колач, и стара се за друго. Кад се сече колач, свештеник, договоривши се раније с људма, зовне онога који ће до године бити домаћин, те с њим колач пререже.

На неким местима тога домаћина бирају овако: Узму три листа детелине међу прсте а петељке им окрену горе да се виде. С две је петељке откинут лист, а с треће није. Сад три домаћина вуку оне три петељке. Ко извуче петељку с листом биће домаћин и месиће колач на годину.

82. *Заветине* су богомоље као и *Крста*, али се разликују у толико у колико се о *Заветини* богомоља врши на једном месту, код цркве, или под записом, а не иде се по пољима. И још *Крста* се носе само од Васкрса до Петрових Поклада, докле усеви у пољима ничу и расту, а *Заветине* бивају у свако доба године, кад се које село с нечега *заветовало* држати богомољу и светковати.

И *Крста* и *Заветине* прилике су када се сеоска омладина збира на извесно место те игра у колу и весели се.

Где год коло игра, ту се и поскочице чују. Поскочица има много, и неке су такве садржине да се осем

кола, ни изговорити не смеју, а у колу им нико ништа не забавља.

83. Поскочице су, на прилику, оваке :

Хајде ного за ногом
Као риба за водом,
И девојка за момком !

Хона цуна, чизме моје !
Још код куће имам двоје,
А ни једне нису моје !

Држ' се секо за каише !
Каиши се покидаше —
Турци главе погубише !

84. Коловођа, бело перо !
Да сам ја где си ти,
Ја бих боље него ти !

85. Свирај, гајдаш,
Дам ти марјаш :
Завежеш га, не видиш га !

86. Свирај, свирче, дам ти свињче,
Свирај боље дам ти двоје !

87. Огрлице : звеке ! звеке !
Моје срце : јеке ! јеке !

88. Била једна жена, млада и здрава, велика нерадница а миловала да иде у коло да игра. Приближи се сеоска заветина, а она нема кошуље стајаћице да изиђе међу друге.

Пошље ти она свога човека мајци својој, и моли је да јој да једну кошуљу.

— Не дам ! викне мајка : — нека ради па нека има !..

Муж се врати кући без кошуље, па се онда сам обуче и оде у коло.

Играјући у колу, он види своју жену да ђуска на другом крају кола, и на њој се види некака кошуља. Онда је он, онако поскочицом пита :

Где нађе па дође ?

Где нађе па дође ?

То јест, где је нашла кошуљу, те се обукла ?

На то му она, опет поскочицом, одговара :

Што у тебе дој — доле

То у мене гој — горе !

То јест: узела је човекове гаће; прорезала тур, па натакла на врат, и тако стекла недра и оплећак, а кроз ногавице проденула руке, и стекла рукаве.

Како играм да играм,

Само да се наиграм !

Женски радови месеца маја

89. Месеца маја жене, поред гледања стоке, плету и везу чарапе, везу зарукавља, колуре, пришњаке (недра), и друго.

III

ПЕТРОВ ПОСТ

1. Сељаци лети, у радне дане, устају рано, готово у зору. Само нераднике сунце затиче у постељи. Чим устану, обуку се, обују, и умију, па се моле Богу како ко зна и уме. Ево једне њихове молитве: „Да се молимо Богу милостивому, благому Христу, и часном крсту; Светој Петци и Светој Недељи, Христову Васкрсенију; и Богородици, милостивој мајци Христовој. Господе, Господе, на сваком месту сачувај нас Господе: на уранку на подранку, на белом данку; на пугу, на суду, на сваком месту, сачувај нас Господе! Помози нам Боже и сва хришћанска крсна имена, од истока до запада, што слави хришћански род; ако нас не можемо сва по року избројити, можемо вам се свима молити и поклонити, да нам помогнете“! ¹

После тога, ко има, пије по мало ракије, а неки се и хлебом заложу, „да ветар дува у пуна уста,“ па на посао!

2. Женскиње треба да устане раније од мушкиња; оно мушкињу полеза да се умије, али оно чељаде које хоће да полије другом, да се умије, треба пре само да се је умилу. Неумивено не сме ником поливати!

Многи сељаци, и кад се почну умивати, прекрсте се, и говоре неку кратку молигву, какву који зна.

---

¹ Озу молигву сам чуо и записао од Стрине Милице из Врѣла, у ваљевској нахији. Она је огкала толику трубу плагна да је врѣланску цркву оласала, па го плагна и приложила цркви.

Мој отац је, умивајући се, читао црквену молитву: „Христe, свете истине,“ итд.

3. Око 8—9 сата јутра већ ручконоша доноси ручак на њиву или ливаду сељацима радинима. Сељанка ручконоша, носећи радинима ручак, обично има на рамену обрамицу с торбом хлеба и с лонцем готовца, на леђима, често колевку (ако ће и она имати онамо што да ради), за појасом јој је преслица те, идући, граби и што да опреде!

Ох, нема лако таке живомученице као што је жена сељанка! (Шумадија)

4. Овај први оброк зове се *ручак*, и како се преруча, наставља се одмах рад. Од прилике око 2—3 сата после подне радници седају за *ужину*. После овога obroка мало се у хладу одмарају, а неки и поспавају. У вече доцкан вечерају код куће а не на раду, мањ ако ће на раду и заноћити. Тада, наравно, онде и вечерају.

В и д о в д а н

5. У очи Видова дне девојке, и млађе жене, наберу траве *Видовчице*, и метну је у воду под ружу, те преноћи. Сутра дан устану рано, и умију се том водом, а оном травом *Видовчицом* мало премажу очи, говорећи:

— Видовчице, по Богу сестрице! Што очима ја видела, то рукама и створила!

То јест била умешна у сваком ручном раду!

6. О Видову дне веле сељаци:

Јелесије просо сије!

Иде Виде да обиде:

Што је никло да је дикло;

А што није, нек не ниче!

7. На Видов дан износи се све рухо на поље „да се види на ветру и сунцу,“ и свако семе које је остало непосејано, „да га тај дан огреје сунце,“ да би никло до године. (Ресава)

8. Покојни Јоксим Качаревић из Рипња, кога стари доселили су се озго од Косова, причаше међу сељацима: да на Видов дан, у глуво доба ноћи, све воде на Косову потеку црвене као крв. То бива, вељаше он, зато што је силни свет на том пољу изгинуо у тај дан.

И в а њ д а н

9. У очи Ивања дне који је 24 јуна, иду у поље девојке и жене те беру *Ивањско цвеће*, и плету венце које међу на куће, на зграде, у њиве, лукове, на торове, и свуда, као год и Ђурђевске Крстове.

Плетући те венце, певају овако:

Ивањско цвеће, Петровско

Иван га бере, те бере,

Мајци га меће у крило,

А мајка Петру на главу!

10. У те венце уплећу и бела лука, па је тај лук после лековит. Њим бабе лече отоке, гукe, а нарочито крајнике, цртајући луком на болесну месту *Соломуново слово*, и говорећи:

— Устук Мркоња! Аис Беља!“

Још се такe бољке лече и чивитом, кад се чивитом на њима начини *Соломуново слово*; па се после чивит ногама растрља као да се и боља тако разиђе. (Шавач.)

11. У очи Ивања дне чобани, и други млађи људи, на неким местима, пале *лилу*, и бацају је у вис око торова. Негде ложе и ватру па је прескачу. *Лила* је брезова или трешњева кора, која се огули и осуши; после се метне у процеп и начини као каква кита, па се онда упали. За паљење лиле, осем торова, тражи се и какво брдо да се лиле из далека могу видети. На Медведник је милина погледати у очи Ивања дне: рекао би човек да се сав у пламен претворио.

12. *Ивањ дан* зове се и: *Свети Јован Изритељ!* Неки мисле да му је ово име дато зато што је тако велики светац да на његов дан „сунце по три пута заигра;“ а

други веле зато што је он заиграо у утроби мајке своје, кад се она срела и пољубила са Светом Богородицом!

(Рудник)

13. На Ивањ дан, негде, девојке међу у лонац мало земље, и посеју неколико зрна пшенице, па на Петров дан гледају како су зрна та никла или клијала. Ако су им клице савијене као прстени, онда се надају да ће се те године прстеновати и удати, а ако су праве нема ништа од прстена. Неке опет у очи Ивања дне метну у чашу воде беланце из јајца, и оставе да преноћи под стрехом, па сутра дан некако по том погађају: хоће ли се те године удати или неће?

14. На Ивањ дан, рано, на изласку сунчеву, ком се не види сенка од главе умреће пре године; а ком се види нека се не плаши за годину дана! (Црна Гора)

15. *Кресови* су једни о Ивању дне, када сељаци неће да раде ништа у виноградима, три дана пре, и три дана после Ивања дне, и то су *Кресови вински*; други се *Кресови* зову *поставски*; они су о Св. Илији, и тада се ништа платнено не кува и не лужи. У Параћинској *Кресове* зову *Горешници*, и варују их о Св. Илији.

Петров дан

16. У очи Петрова дне плету се венци од *Петрова цвећа*, и међу се на куће, на зграде, на торове, кошаре, ивљанике (пчеле). Чобани пале брезове лиле. Пошто затворе стоку, они се искупе, запале лиле, и иду по кућама, те јуре жене да им изнесу што за јело и пиће. Која неће, него побегне, јуре је чак у саму зграду. Тако су многе куће запаљене и сагореле. Лепо је испрема себе гледати ове буктиње на ведрој ноћи. — Кад чобани тако накамче доста јестива и пића, седну те се навечерају, па певају, играју, и смеју се до зоре. Што им претече, то у јутру поделе, па свак на своју страну.

17. У очи Петрова дне неки наређају онолико цвeтова колико је ком душа у кући. И сваки цвет намене по једном укућанину. У јутру чији цвет буде увео, тај ће те године умрети. (Стари Влах)

18. У очи Петрова дне савијају се Петрови сирци од груде. Сираца се савија више: један за свештеника (у Ваљевској), и по један за свако чељаде у кући, па се и стока дарива сирцима. Сваком говечету или, у кога је говеда много, бар свакој крави музари, и теглећем волу, на сваки рог по сирац. Те сирце, после, чобани поскидају и једу. (Шабач.)

19. У очи Петрова дне, у Колашину, зађу чобани по становима, те накупе сира, скорупа, и другога смока за сутра дан, а накопају и траве која се зове „Велико Зеље.“ Ноћу пак скупе се на једно место те пале лилу, и пуцају из пиштоља. Пре сунца поделе станарама оно „Велико Зеље,“ и после се чaste цео дан.

20. На Петров дан, рано у јутру, донесу у тор крављачу воде, па водом прскају овце. (Моравица)

21. Готово свуда у Србији, од Дрине до Тимока, и од Дунава до Рашке, сељаци имају обичај на који проштац сваке своје ограде натаћи по какву коцању, најчешће од коњске главе. Рашта? Не зна управо нико, само одговарају: „Тако се ваља; тако је остало од старих.“ У Врањској Бањи рече ми један сељак оданде: „То чинимо од урока; да зле очи не науде оном малу, на ком виде ту коцању!?“

Д о д о л е

22. Додола се виђа лети кад запече суша. Тада се које мушко обуче у женске хаљине, и још се закити са свих страна коровом и другом травом; њему надену име *Додола*. Омладина иде за њим преко села и кроз поља. Пред сваком кућом Додолу полију водом, а сав тај скуп идући, пева:

Ми идемо преко поља,
 Ој, Додо, ој Додоле!
 А облаци преко неба,
 Ој, Додо, ој Додоле!
 Наша Дода Бога моли,
 Ој, Додо, ој Додоле!
 Да удари росна киша
 Ој, Додо, ој Додоле!
 Да ороси росна поља
 Ој, Додо, ој Додоле,
 И овнове витороге
 Ој, Додо, ој Додоле! итд. (Подивар)

У неким местима ово раде саме Циганке.

Женски радови

23. Месеца јуна жене и девојке готово са свим прекину своје ручне радове, јер су тада највећи послови у пољу.

Само у „срећним кућама,“ како милују рећи сељаци, и тада хоће да оставе од пољскога рада девојку удавачу да спрема себи дарове; јер се за њу каже да је „и Циганима дужна!“ То јест, она мора да отка пешкира и за Цигане који ће јој свирати на свадби.

ОД ПЕТРОВА ДНЕ ДО ГОСПОЋИНИХ ПОКЛАДА

1. *Илински месец*. Месец јули, који сељаци зову *Илински месец*, најстрашнији је месец за здравље сељацима. Тада на њих наилазе многе болештине. Зато, осем недеља и Светога Илије (који пада 20 јула), они не смеју да раде равно десет јулских дана. Тако, не раде 1 јула, јер су тада *Свети Безмитни Врачи*; не раде 2, јер су тада *Богородичине ризе и појаси*; не раде 8, јер је тада *Свети Прокопије*, кога светкују и Турци, и за кога је некакав Турчин отац, у јаду за својом помрлом децом, рекао: „Море, рајо, кажите кад пада ваш светац Прокопа, јер тај ваш Прокопа петоро моје деце покопа!“ Не раде 13, јер је *Свети Летњи Аранђео*; не раде 17-га, јер је тада *Огњена Марија* коју, тепајући јој, зову *Блага Марија*; не раде 22-га, јер је тада *Марија Магдалена*; не раде 24 ни 25, јер је 24 *Света Христина*, а 25 *Света Ана*; ни 26-га, јер је *Трнова Петка*; ни 27-га, јер је *Свети Пантелија*, за кога мисле да је род Светом Илији.

2. *Тројанке* чим дођу, лето већ прође, веле сељаци.

Тројанке се зову они дани између два свеца који трају три седмице. На прилику: Од Петрова дне до Св. Илије. И то је *прва тројанка*. (Стари Влах)

3. *Свети Илија* и *Блага Марија* сељаци држе да су брат и сестра. Св. Илија све пита Благоу Марију:

— Кад је, сејо, мој дан, да се и ја провеселим?

— Далеко је, брате Ико, још веома далеко, одговара му она, докле год тај дан не прође. Јер да он дозна, тако би страшно загрмио да би се и небо проломило и земља се суноврат стропоштала!! (Шумадија)

4. На Св. Илију изјутра, ако стока лежи опружена, и отегнутих ногу, биће зима блага и топла; а ако се грчи, и ноге пода се скупља, зима ће бити зла.

(Поцерина)

5. На Св. Илију ако грми, поцрвљаће се ораси и лешњици те године.

(Шумадија)

6. *Светог Илију* преслављају они који славе Ђурђев дан.

7. На Св. Илију многи сељаци подрезују кошнице, наравно они који кошнице држе.

Женски радови

8. На крају јула жене сељанке већ почињу трљити прву конопљу коју зову: *Изборница* или *Белојка*.

(Шумадија)

ГОСПОЋИНИ ПОСТИ

1. *Госпођине Посто* (од 1 до 15 августа) сељаци још држе тврдо. Ко њих омрси као да је и Велике Посто омрсио! О Преображењу (6 августа) многи се сељаци и причешћују. (Свуда)

2. *Макевије* пада први дан Госпођина Поста (1 августа). Тада се у Старом Влаху рече :

Макевије! Ваља косе о чивије;
А српове за репове!

То јест: дотле треба да је сено покошено, и косе већ да се обесе о чивије, па да се хватају српови да се жње жито!

3. *Св. Стеван Ветровити* пада 2 августа. Тај дан црква помиње *Стевана Првомученика*. У српскога народа тај се дан свуда светкује, и много има старих црквица које се том светитељу приписују, и народ им у разним болестима долази лека ради. У шабачкој, и у Грузи, овај се Стеван зове *Ветровити*. У селу Кутлову у Грузи причали су ми да је некакав човек, на тај дан, денуо сено, па духнуо ветар и однео и њега и сено!

4. *Преображење*. На Преображење (6 августа) у Крајини неготинској био је пређе обичај да сваки домаћин пре сунца оде у свој виноград и, чим се сунце роди, он гађа из пушке у цвет *Сунцокрет* (сунчоглед) којег је имало у сваком винограду, те се семе његово распе по

свему винограду. После тога, набере *шаре* (грожђа првенца) и однесе у цркву.

То је било пре; а данас — филоксеру појела грожђу лозу, па се и тај обичај напустио.

5. Преображење је празник после кога се, веле сељаци, сва гора *преобрази*, то јест, лист почиње жутети и венути. На Преображење многи подрезују кошнице, и меда можеш сит јести где год видиш да то раде.

(Стари Влак)

6. О Преображењу код сваке цркве бива доста света ради богомоље и ради причешћа. Ту се махом доносе лубенице и диње те се продају, а и други се послови прегледе и уговоре, као где се људи састају.

М о б а

7. *Моба* се сазива кад је какав свечаник, те људи себи неће да раде. Догађа се да се ком домаћину сугстигне доста рада, а он га, са својим кућанима, не може да сради на време. У таквом случају он зове *Мобу*. На мобу обично долази омладина: момци, девојке, младе, и млађи људи. Сав рад врши се у весељу и певању. Негде по вас дан у хладу свира свирач мамећи раднике да што пре истерају постат, па да се ухвате у коло.

Моба и *позајмице* прилике су кад се најлакше сноси тешкоћа пољскога рада; а напротив инокоштина је и мучна и досадна. Зато подругљива пјесма и вели:

Навал' мобо, ја и моја жена!

Жена спава, а ја воду носим!

8. Мобари, дошавши с рада у вече кући домаћиновој, поседају сви, и чељад донесе воде те сви умију руке. Тада домаћин изнесе запаљену свећу воштаницу, привошти је за како дрво, окади све мобаре тамњаном, а они се окрену сви ка оној свећи која мора њима бити на истоку, поскидају капе, и сви се моле Богу. Мобари никад не седају за вечеру докле се тако не помоле Богу (ваљда зато што су радећи на свеца, могли се и огрешити).

(Ваљев.)

Мобари, после вечере, устају и играју и веселе се до неког доба ноћи.

9. *Моба за севан*. Кад се који инокосан човек разболи а сташу му, на прилику кукурузи за копање, или други који рад од летине, онда се сељаци сами скупе на *мобу*, те му то све ураде о свом хлебу, и у вече мало ко и иде његовој кући, него свак својој, осем ако је човек имућан и сам жели да му дођу.

С а б о р и

10. *Сабори* највећи код манастира у Србији бивају о Великој Госпођи (15 августа).

Ови сабори красне су прилике и за свест о народној једнини, и за обнављање историских успомена, а и за многе друге послове у животу сељака. На прилику, ту се гледају момци и девојке; ту се свој са својим састаје и за здравље пита; ту се сазнаје где што има да се купи, или да се прода, итд. итд.

У очи празника, на који се збира сабор, народ долази из близа и далека да код цркве ноћи. Ватре се наложе, коњи се поиспрепињу, кола се сместе, и сав простор око манастира притисне народ без разлике пола и узраста. Обично се ложе ватре макар да је летње доба.

Пред црквена врата изиђе и седне који калуђер, или који попа, с пером у руци и с хартијом на колону. К њему прилазе људи на изменце и казују имена сваки својих кућана, а он их све записује. Та имена после се на *бденију* помену. И тада је црква пуна пунцата народа. Сутра дан, на литургији, та се имена помену опет, али у цркви нема навале као синоћ.

О ручку, кад дижу у славу, звоне звона и пуцају прангије.

Али пре ручка, по оном многобројном народу око цркве, овде видите две жене да су се загрлиле па тужно запевају из свега грла; онамо се нека жена или девојка обесила око врата неком човеку и, набраја красне не-

чије врлине, гушећи се плачем и сузама, даље опет нека је пала на оружје и појас неком човеку и раздире ваздух писком и јауком. Људи, у овим групама, обично ћуте, или говоре по нешто врло тихо, а жене и девојке плачу и наричу.

Ово су рођаци којима је наскоро по неко умрло.

Ова запевка траје до ручка, па се онда утиша, и сви седају за ручак.

Кад се већ преруча, изнесе се икона и пронесе по соврама, те приложи манастиру колико ко милује.

Сабор овај траје само до пред ноћ овога дана. Чим сунце нагне на заранке, људи почну разилазити се и у вече у манастиру не остане нико од туђина.

11. Овако велики сабори бивају: о Тројицама, о Петрову дне, о Св. Аранђелу (13 јула), о Св. Стевану (2 августа), о Преображењу, о Великој Госпођи, о Малој Госпођи, а у Студеници највећи сабор бива о *Краљеву дне* (24 септембра). У Срему пак, у Раваници, највећи бива о *Видову дне* (15 јуна).

На саборима игра коло; и све друге народне игре и забаве ту се могу да виде.

Женски радови

12. Месеца августа жене сељанке преду вуну и тку; а уз то трље другу конопљу коју зову: *Семењака* или *Црнојка*.

ОД ВЕЛИКЕ ГОСПОЂЕ ДО БОЖИТЊИХ ПОКЛАДА

1. *Међудневица* је време између Госпођа Велике и Мале, то јест, између 15 августа и 8 септембра.

Сељаци се врло плаше да се ко не разболи у то време. „Међудневичка грозница,“ веле они, може да хвата целу годину. И иначе ко се разболи у Међудневицу ма од какве болести они држе или да неће устати, или бар да ће дуго боловати. (Свуда)

2. У Међудневицу, сваког петка, држе сељаци овце у тору до заранака. Око по дне дају им соли у коју, са пшеничним мекињама, мешају лековите траве, рујике, алтовине, и боце. Пошто полижу со, затворе их опет у тор, где стоје до заранака, па их после напасу у брдској паши.

3. У Међудневицу травари беру и копају лековите траве као: *спориш*, *метвицу*, *мали срчаник*, *подбел*, *репушину*, *нану*, *слезовину*, итд. (Ужичка)

4. На Сековање (29 августа) неће многи да пију црвенога вина, нити да једу црвена грожђа зато што је то слично с крвљу Св. Јована Крститеља, који је погубљен у тај дан. (Шумадија)

5. *Сиротињско лето*. *Михољ дан*, 29 септембра, пада у јесење доба, али тада, више пута, може да буде врло лепо и топло време. Зато се то доба и зове: *Михољско лето*; по градовима реку: *Сиротињско лето*.

6. *Богородичин Покров* пада 1 октобра. Тај дан сељаци светкују, а многи и посте седмицу пред њим, особито жене које желе тим урадити да рађају децу о мање болова.

Многи се и причешћују тај дан. (Свуда)

7. *Свети Тома* пада 6 октобра. То је готово прва *Слава* од године. После Св. Томе славе учестају.

8. Свечи што долазе по Св. Томи имају пословице које напомињу зиму и снег. Тако се вели :

Свети Тома — снег већ дома!

Свети Срђе — снег све грђе (7 октобра).

Свети Лука — снег захука. И

Свети Лука — снег до кука.

Свети Мрата — снег за врата!

9. *Задушнице*. У суботу пред Митров дан *Задушнице* су. Обичаји о *Задушницама* описаће се о онима које долазе пред Белу Недељу.

10. *Митров дан* је 26 октобра. То је крај летњој половини године. Тада се отпуштају старе слуге и погађају нове. Тада се и многи други рачуни измирују.

11. Кад снег обели пре Митрова дне, сељаци веле: „Свети Димитрије ове године дође на *белу коњу!*“

12. Песма вели :

Митров данак, хајдучки растанак;

Ђурђев данак хајдучки састанак.

13. *Митровскога месеца*, то јест октобра, довршују се бербе; тада бивају највећа весеља, особито у брању и у комишању кукуруза.

14. *Митровскога месеца* већ се почињу гледати и даривати девојке. Момци су сви весели; девојке се радују и певају :

Лепо ти је цвеће у пролеће?

Још су лепше под јесен девојке!

Женски радови

15. Жене се журе да боје пређу, јер до *Андрејева* дне треба све да се оснује што ће се ткати преко зиме.

16. *Казан*. Казан, кад се награди, и кад се већ почне пећи ракија, зборно је место за сељаке суседе, који долазе на казан на разговор, а и на ракију, јер је обичај да се на казану нуди ракија сваком ко дође.

На казану се људи разговарају, причају, певају уз гусле, веселе се, а некад се, Бог ме, неки и потуку.

На казан долазе и најодабранији домаћини; само што они не остају на казану дуго, него поседе мало, разговоре се, понију по чашу ракије, и одлазе сваки на свој посао.

Али се обично на казану нађе по који нерадник, или баш бескутњик из света који се од казанџинице не одмиче откад казан пропече па докле све не препече. Такав се човек зове *Џиброња*.

17. *Џиброња* пресеца *батиће* и ложи под казан; доноси воду за *табарку*; изручује *џибру* из казана, и доноси из каце нову *шљиву* за печење; он насађује *капак* на казан, и улепљује га *џибром* да не одише кад се пече; он пије од *ирвенца* а пије и од *цатоке*, и из оне *џибре* којом је улепио капак за казан вади кошчице од шљива, крца их, и њихове језгрице мезети уз ракију.

Ето то је *Џиброња*.

18. Прва ракија што потече, кроз *лулу* у *баквицу*, зове се *ирвенац*; то је ракија најјача и најљућа; за њом тече ракија, која се зове *Уторак* (други падеж *Уторака*, као *трећака*, *пољака*, итд.), па најпосле тече *цатока*; то је последња ракија и најслабија и најнездравија.

19. Казанџинице прораде како превру шљиве, а највећи им је јек уз божићни пост. Од шљива мацарака некад се ракија пече и чак уз часне посте. (Шумадија)

20. *Аранђеловица* је пост Светом Аранђелу Михаилу, који пада 8 новембра. Аранђеловица се почиње 2 новембра. Тај пост многи сељаци посте. Моја фамилија у Рипњу заветовала се те пости тај пост од неке болести *Кратеља!*

21. *Кратељ* је болест која мори људе. Кажу да је човеку, кога умори *Кратељ*, једна нога *краћа* од друге. Неки веле да је *Кратељ* и *Колера* једно исто.

(ШУМАДИЈА)

22. *Аранђеловци*, они који славе *Аранђелов* дан, не кувају жита, као и они који славе *Св. Илију*, јер се држи да су ти свеци живи на небу, па им се жито зато не кува.

(СВУДА)

23. Новембра 11 пада *Св. Мрата*. Тај дан у нашим садашњим месецословима имају свеци: *Мина*, *Виктор* и *Вићентије*, *Стефанид*, *Теодор Студит*, и *Стефан Дечански*, Краљ Српски. *Мрате* нема; а у старијима био је и *Св. Мартин*. Сви пак који тај дан славе знају да славе *Светог Мрату*. Тек у наше време, неки од интелигенције хоће да рекне да слави *Св. Стефана Дечанског!*

Обично се тада говори:

— Свети Мрата — снег за врата! ¹

24. *На води*, најзгодније је место да се жене састану, да се разговоре, да чују и разгласе сеоске новине. То све бива докле точе воду и пуне своје суде. (СВУДА)

25. *Прела* и *Села* почињу од онога доба откад ноћи одужају толико да већ мора откидати и од ноћи онај који жели нешто пожурити, и трају докле не настану јаче јесење студени.

Прела и *села* бивају обично на пољу, пред чијом кућом, где се наложи велика ватра, око које поседају преље. Ту је највише девојака, а има и жена средовечних и баба које су дошле уз девојке.

Ноћна тишина, мека месечина, весели пламен од ватре, незнане девојачке судбине, бескрајни небесни свод окићен милионима звезда — све то помаже да се загреје и излије неко тајнено осећање. Певају се песме; певају их девојке све две и две. А кад се утишају песме настаје причање. Их, шта се ту може чути!

¹ У народу се срета име *Мратинко*, а *Мартина* у Срба православних нисам чуо.

Требало би, кад би се само могло, да човек буде на прелу, а да преље не знају, па тек тако би могао све чути и видети што на прелу бива.

Али ту бива и штошта ружно. Пакосни момци некад бију балегом оне бабе што су дошле уз девојке; а некад се и они између себе потуку, те буде и крвавих глава.

Зато су издавани и закони о прелима и селима.

26. *Седељке* су то што и прела и села. Ово се име чешће чује у источним крајевима Србије докле у западним говоре *прело* и *село*.

27. *Божикне Покладе* падају 14 новембра. Покладе се обично проводе весело. Имућни људи о покладама шаљу јела и пића онима који су сухотни. Обично домаћини гледају да на покладе сви кућани дођу кући ма да иначе многи, по читаве месеце, бораве код стоке. (Свуда)

4

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. БЕЗБЕДНОСТ НА ИНТЕРНЕТУ: ВОДИЧ ЗА ДЕЦУ
Луи Стоувел
Београд: Креативни центар, 2017.
2. A DICTIONARY OF LAW
Edited by Jonathan Law
Oxford: Oxford University Press, 2015.
3. АРХИТЕКТУРА У 20. ВЕКУ
Петер Гесел, Габриеле Лојтхојзер
Београд: IPS Media, 2007.
4. ИСЛАМ: САЖЕТИ ПРИРУЧНИК
Мализ Ривен
Београд: Лагуна, 2017.
5. КЊИГА О МИЛУТИНУ
Данко Поповић
Београд: Књига-комерц, 2007.
6. КОМУНИСТА МОНТЕ КРИСТО
Ноеми Сечи
Београд: Завет, 2011.
7. КРАЉЕВСКИ КОМПЛЕКС ДИНАСТИЈЕ
КАРАЂОРЂЕВИЋ
Звонко Б. Петковић
Београд: Komshe, 2016.
8. КУЛТУРА ГРАДОВА
Луис Мамфорд
Нови Сад: Mediterran publishing, 2010.
9. МОМО КАПОР: СЕЋАЊА И ДРУЖЕЊА
Коста Димитријевић
Београд: Прометеј, 2010.
10. СМРТ И ЊЕНИ ХИРОВИ
Жозе Сарамаго
Београд: Лагуна, 2011.
11. УСТАВ РЕПУБЛИКЕ ХРВАТСКЕ: ЉУБАВНА ПРИЧА О
МРЖЊИ
Анте Томић и Рајко Грлић
Београд: Космос издаваштво; Подгорица: Нова књига, 2017.
12. ВЕЛИКИ СВЕТСКИ ГРАДОВИ
Марко Катанео
Нови Сад: Међународни истраживачки центар за културу:
Православна реч, 2007.

13. ОВАКО СРЕЋАН НАРОД
Радоје Домановић
Београд: Лагуна, 2017.
14. ПАЦИЈЕНТ
Бранко Чанковић
Београд: Лагуна, 2017.
15. ПАРИЗ. ТОМ 1
Едвард Радерфурд
Београд: Лагуна, 2017.
16. ПАРИЗ. ТОМ 2
Едвард Радерфурд
Београд: Лагуна, 2017.
17. ПИЈЕВ ЖИВОТ
Јан Мартел
Београд: Лагуна, 2017.
18. ПОСЛЕДЊА СТАНИЦА БРИТАНИЈА
Горан Гоцић
Београд: Лагуна, 2017.
19. ПРАВЕ БЕОГРАЂАНКЕ
Игор Маројевић
Београд: Лагуна, 2017.
20. ПРИЧЕ
Иво Андрић
Београд: Лагуна, 2017.
21. Р. Ц. НЕМИНОВНО: НОВА ВЕРЗИЈА
Владан Матијевић
Београд: Лагуна, 2017.
22. СЕДАМ СУНЧАНИХ ДАНА
Крис Менби
Београд: Лагуна, 2017.
23. СЛУЧАЈ ВИНЧА
Горан Милашиновић
Београд: Лагуна, 2017.
24. СРЕЋНИ ЉУДИ ЧИТАЈУ И ПИЈУ КАФУ
Ањес Мартен-Лиган
Београд: Лагуна, 2017.
25. СРОДНИЦИ: РОМАН
Јовица Аћин
Београд: Лагуна, 2017.

26. **СТОЛЕЋЕ У АЛЕНТЕЖУ**
Жозе Сарамого
Београд: Лагуна, 2016.
27. **СУДБИНЕ ПЛЕШУ ТАНГО**
Младен Стевановић
Београд: Лагуна, 2017.
28. **ТЕЛОМЕРЕ**
Елизабет Блекберн, Елиса Епел
Београд: Лагуна, 2017.
29. **ТИХО ТЕЧЕ МИСИСИПИ**
Владимир Табашевић
Београд: Лагуна, 2017.
30. **УДВОЈЕ**
Николас Спаркс
Београд: Лагуна, 2017.
31. **УПОЗОРЕЊЕ О САДРЖАЈУ: КРАТКЕ ИЗМИШЉОТИНЕ
И ДРУГИ УЗНЕМИРУЈУЋИ ПРИЗОРИ**
Нил Гејмен
Београд: Лагуна, 2017.
32. **ВЕРНИК**
Јоаким Сандер
Београд: Лагуна, 2017.
33. **ВИОЛИНИСТА ИЗ ВЕНЕЦИЈЕ: ПРИЧА О ВИВАЛДИЈУ**
Алиса Паломбо
Београд: Лагуна, 2017.
34. **ВИЗУЕЛНА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА: ИЗОШТРИТЕ
ОПАЖАЊЕ, УНАПРЕДИТЕ РАЗМИШЉАЊЕ**
Ејми Е. Херман
Београд: Лагуна, 2017.
35. **ВОДИЧ КРОЗ ЉУБАВНУ ИСТОРИЈУ БЕОГРАДА**
Ненад Новак Стефановић
Београд: Лагуна, 2017.
36. **ЖИВОТИЊА СРЦА**
Херта Милер
Београд: Лагуна: Златни змај, 2017.

PREPORUČUJEMO

1. Mišić Siniša: **SRBIJA 1217: nastanak kraljevine** / Beograd: Evoluta, 2016.

Preuzeto sa sajta:

http://www.delfi.rs/knjige/109453_srbija_1217_nastanak_kraljevine_knjiga_delfi_knjizare.html

Knjiga za naše uvek radoznale i zainteresovane čitaoce kada je srpska istorija u pitanju. Naučno utemeljena, ali napisana i za širu publiku na prihvatljiv način opisuje jedan vrlo značajan period. U pitanju je razdoblje od sedam decenija (1166–1236) koje po mnogo čemu čini jednu celinu i koje je bilo prelomno.

Ove godine navršava se osam vekova otkako je Stefan Nemanjić postao prvi srpski „venčani kralj“ (1217). To je jedan od najvažnijih datuma u našoj istoriji, pogotovo ako se sagleda i u svetlosti događaja koji se desio dve godine kasnije (1219) kada je obrazovana Srpska autokefalna crkva. Srbija je postala kraljevina zahvaljujući združenom delovanju dvojice braće, Stefana Nemanjića i Save, a u vreme značajno izmenjenih političkih okolnosti na prostoru jugoistočne Evrope. Krstaško osvajanje Carigrada (1204) i rušenje Vizantije doveli su do velikih geopolitičkih promena. Na ruševinama nekada moćne imperije nastalo je nekoliko novih država i međunarodni odnosi su postali složeniji i zamršeniji. Sinovi Stefana Nemanje, međutim, pokazali su da su dorasli novonastalom stanju i pošlo im je za rukom da za vladara svoje države umesto dotadašnje titule velikog župana obezbede titulu kralja. Bio je to veliki skok u hijerarhijskom svetskom poretku onovremenih država.

2. Zoran M. Jovanović: **ISTORIJA BEOGRADSKIH SVETINJA: hrišćanstvo, budizam, islam** / Beograd: Službeni glasnik, 2017.

Preuzeto sa sajta:

<http://www.slglasnik.com/гласник-препоручује/историја-београдских-светиња>

BEOGRAD IZMEĐU „DOMAĆEG“ I „TUDEG“ BOGA

Beograd je oduvek bio „kuća na putu“ sa svime što ta svojevrsna topografska odrednica podrazumeva. Na dušu Beograda kroz vreme, i na njegov duhovni pejzaž stvaran tokom proteklih dvadesetak vekova, uticale su neprestane smene njegovih uspona i stradanja, prodaje i preprodaje, česte promene strukture stanovništva, sukobi civilizacija, vera i ideologija, koje su se u njemu na raznolike načine međusobno poništavale i tek ponekad – sasvim retko – za dobro većine preplitale. Možda je zato njegovo trajanje neretko bilo predmet opširnih tumačenja i raznolikih sumiranja, ali, gotovo po pravilu, bez osvrta na Drugog, na one koji su takođe kreirali „beogradsku istoriju“. Naime, u mnogim dodanašnjim opisima Beograda nisu naznačavane pojave koje njegovu istoriju čine potpunijom (istinitijom), uključujući i to da je reč o mestu na kome su, pored pravoslavnih, i te kako živeli i neki drugi hrišćani, kao i muslimani i Jevreji. Isto važi i za njihove verske objekte čije su istorije verni odraz zbivanja,

koja su, metaforično rečeno, zapljuskivala ili, bolje reći, plavila grad kraj ušća Save u Dunav. Podatak da nijedno crkveno zdanje beogradskih hrišćana nije starije od stotinu sedamdeset godina verna je slika istorije Beograda, grada u kojem je danas najstariji verski objekat Bajrakli džamija, podignuta krajem XVII veka, zdanje koje je u vreme Kraljevstva Srbije, u prvoj polovini XVIII veka, bilo pretvoreno u katedralu Beogradsko-smederevske biskupije...

3. Žarka Svirčev: VINAVEROVA KNJIŽEVNA REPUBLIKA / Beograd: Službeni glasnik, 2017.

Preuzeto sa sajta:

<http://www.slglasnik.com/гласник-препоручје/винаверова-књижевна-република>

Osvetljavajući vrlo različite aspekte esejističke misli i prevodilačke prakse Stanislava Vinavera, Žarka Svirčev je sve vreme imala na umu svoj osnovni cilj – ukazivanje na Vinaverov doprinos komparativnom proučavanju srpske književnosti, a taj doprinos se može sagledavati prevashodno kao nastojanje da se sve učini za afirmaciju onoga što je novo, moderno, zasnovano na potrebi da se izlazi iz granica svakog estetičkog i poetičkog kanona. Polazeći od poetičke dimenzije Vinaverovog književnog opusa i od metodoloških pretpostavki unetih u eseje Stanislava Vinavera, Žarka Svirčev je pokazala i kako je izgledala jedna važna književna epoha i kakvu ulogu su u oblikovanju tokova moderne srpske književnosti imale i ideje i stvaralačka delatnost Stanislava Vinavera.

Prof. dr Radivoje Mikić

4. Džulijan Barns: ŠIROM OTVORENIH OČIJU: eseji o umetnosti / Beograd: Službeni glasnik, 2017.

Preuzeto sa sajta:

<http://www.slglasnik.com/гласник-препоручје/широм-отворених-очију>

Zbirku eseja *Širom otvorenih očiju* Džulijana Barnsa otvara studija o Žerikoovoj slavnoj slici „Splav Meduze“, koja, svakako u drugačijem kontekstu, čini deo njegovog romana/zbirke priča *Istorija sveta* u 10 ½ poglavlja. Strateški smešten na početak knjige ovaj tekst postavlja okvir za niz Barnsovih studija o slikarima, koje su prvobitno objavljivane u prestižnim časopisima (*Modern Painters, London Review of Books...*). Govoreći o Žerikou Barns daje jasan pregled narativne potke, političkog konteksta nastanka njegove najpoznatije slike i poetičkih stremljenja samog tvorca ovog remek-dela. U sličnom duhu, u ravnoteži pouzdanih podataka i književne inspiracije, dati su i ostali eseji u ovoj knjizi.

Temeljno, dinamično, književnim stilom koji pleni, Barns približava ličnosti i dela umetnika XIX i XX veka. Njegovo pismo odiše ostrvskom elegancijom, visokim stepenom nenametljive duhovitosti i obiljem podataka. Usredsređen prevashodno na francusko, ali i britansko slikarstvo novije epohe, Barns premošćuje period burnih transformacija likovnog jezika – od Žerikoa, Kurbea i Delakroe na početku, preko Bonara i Sezana, sve do majstora koji bi se manje ili više mogli smatrati našim savremenicima – Oldenburga, Lusijana Frojda ili Hodžkina.

Barnsovi tekstovi o likovnim umetnicima, neporecivo savremeni, čuvaju i ponešto od duha starovremenskih eseja: oni odišu verom u misiju slikarstva i čitaoca koji živi u epohi sveopšte

lakoće i površnosti, podsećajući da velika umetnost nastaje u preseku radoznalosti, znanja, intuicije i duha...

Mileta Prodanović

5. Irvin D. Jalom: O SEBI: priča psihoterapeuta / Novi Sad: Psihopolis institut, 2017.

Preuzeto sa sajta:

http://www.psihopolis.edu.rs/index.php?option=com_k2&view=item&id=188:osebi&Itemid=125

Samo desetak dana nakon američkog izdanja pred domaće čitaoce je stigla knjiga sećanja i memoarskih zapisa *O sebi* Irvina Jaloma, velikog maga psihoterapije. Svaka njegova knjiga je čitalački događaj prvog reda, a ova je i više od toga jer je, prema rečima samog Jaloma, ovo i njegova poslednja knjiga. Baveći se godinama psihoterapijskim radom i zavirujući u tuđe živote, ovoga puta Jalom je svoje spisateljske i terapeutske oči usmerio prema sebi i svom životu – najranijem detinjstvu, odrastanju, roditeljima, porodici, obrazovanju, izboru medicine i psihijatrije kao profesije, braku, deci, pisanju knjiga, svima koji su uticali na njega... Opisuje događaje iz psihoterapijske prakse, ali ne krije ni svoja najdublja i najskrivenija osećanja, svoje strahove, piše o starenju i varljivosti sećanja... Sve je ilustrovano izborom fotografija iz albuma porodičnog i profesionalnog života.

Jalom je priznao da je ovu knjigu pisao teško i dugo, odgađajući trenutak završetka, ali da ju je završio sa ponosom i tugom. „Bilo mi je teško da završim ovu knjigu. Mrzeo sam što sam morao da je pustim od sebe, jer sam znao da će to biti moja poslednja knjiga.” Ovo nije samo obična ljudska priča o jednom životu, nego i poziv da ponekad i sami, iskreno i duboko pogledamo u vlastiti život.

5

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ
ЗА ПЕРИОД НОВЕМБАР–ДЕЦЕМБАР 2017. ГОДИНЕ**

1. ЧОВЕК ПО ИМЕНУ УВЕ
Фредрик Бакман
Београд: Лагуна, 2017.
2. МАРИНА
Карлос Руис Сафон
Београд: Чаробна књига, 2009.
3. КОРЕНИ
Добрица Ћосић
Београд: Завод за уџбенике, 2016.
4. ДВАДЕСЕТ СРПСКИХ ПОДЕЛА
Душан Ковачевић
Београд: Лагуна, 2017.
5. ДОДИР ТЛА
Рани Маника
Београд: Лагуна, 2009.
6. АМЕРИЧКИ БОГОВИ
Нил Гејмен
Београд: Лагуна, 2002.
7. НЕЗНАНАЦ
Харлан Кобен
Београд: Лагуна, 2016.
8. ОНО ШТО НАС НЕ УБИЈЕ. МИЛЕНИЈУМ 4.
Давид Лагеркранц
Београд: Чаробна књига, 2015.
9. ПОБЕДИТЕ ХРОНИЧНИ БОЛ: УМОМ
ПРОТИВ БОЛА
Питер Прзекон
Нови Сад : Психополис институт, 2017.
10. ПОСЕТИЛАЦ
Ли Чајлд
Београд: Лагуна, 2014.